

III.

**Meziresortní koncepce
aplikovaného výzkumu a vývoje
národní a kulturní identity
na léta 2016 až 2022**

Ministerstvo kultury

Praha 2013

OBSAH

1. Úvod.....	3
2. Tématické vymezení oblastí národní a kulturní identity.....	5
3. Analýza aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity v ČR a v zahraničí.....	7
3.1. Souhrn analýzy aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře ve vybraných zemích a v Evropské unii.....	7
3.2. Souhrn analýzy aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře v ČR	9
4. SWOT analýza.....	11
4.1. Přednosti (silné stránky).....	11
4.2. Nedostatky (slabé stránky).....	12
4.3. Příležitosti.....	13
4.4. Rizika	14
5. Zhodnocení plnění Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní kulturní identity na léta 2009 až 2015	16
6. Vize a celkový cíl Koncepce.....	20
7. Zabezpečení vybraných cílů Aktualizované NP VaVaI a Priorit VaVaI v koncepci.....	23
7.1. Zabezpečení vybraných cílů Aktualizované NP VaVaI	23
7.2.1. Koncentrace prostředků na Priority	24
7.2.2. Strategický přístup k tvorbě a implementaci NP VaVaI	25
7.2.3. Lidské zdroje pro výzkum	26
7.2.4. Infrastruktura pro výzkum, vývoj a inovace.....	26
7.2.5. Průřezová (systémová) opatření	28
7.2. Zabezpečení vybraných cílů Priorit VaVaI	29
7.3. Zabezpečení vybraných cílů Implementace Priorit	32
7.3.1. Příprava programu	32
7.3.2. Monitorování programu.....	33
7.3.3. Hodnocení programu	34
7.4. Zabezpečení spolupráce veřejného výzkumu s uživateli výsledků u programové podpory ve stávajících a nových programech výzkumu.....	36
8. Hlavní tématické priority (specifické cíle) a dílčí tématické priority aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity.....	37
8.1. Hlavní tématické priority (specifické cíle).....	37
8.2. Dílčí tématické priority	40
9. Zabezpečení realizace Koncepce	45
9.1. Oblast řízení, organizace a koordinace, včetně nároků na personální zabezpečení	45
9.2. Účelová podpora	45
9.3. Institucionální podpora.....	45
9.4. Využití výsledků VaV v praxi.....	46
10. Mezinárodní spolupráce v oblasti koncepce včetně JPI a dalších aktivit EU	47
11. Návaznosti koncepce	52
11.1. Návaznost na politiku VaVaI v EU (na operační programy)	52
11.2. Návaznost na politiku VaVaI v ČR (Priority VaVaI)	52
11.3. Návaznost na návrhy výdajů na VaVaI ze státního rozpočtu.....	52
12. Morální a etické problémy ve výzkumu národní a kulturní identity.....	53
13. Kontrola a hodnocení realizace koncepce.....	54
14. Další nároky a požadavky	55
15. Postup přípravy koncepce	56
16. Přílohy.....	58

1. Úvod

V současné době (tj. v roce 2013) je v platnosti „Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity do r. 2015“ (schválená usnesením vlády České republiky č. 1525 ze dne 1. 12. 2008). Tato koncepce v roce 2008 vycházela z dokumentů, které byly aktuální v době jejího vzniku. Vzhledem k tomu, že v posledních letech došlo ve výzkumu, vývoji a inovacích k řadě významných změn, je potřeba tuto „Meziresortní koncepci aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity do r. 2015“ nahradit novou, která bude reflektovat současné podmínky a stanoví návazně na aktuální koncepční dokumenty Evropské unie a České republiky, platné pro oblast výzkumu, vývoje a inovací do roku 2020, základní strategické směry v oblasti aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity, resp. kulturního výzkumu a vývoje, v širším pojetí než doposud.

„Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022“ (dále jen „Koncepce“) tedy navazuje na „Meziresortní koncepci aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity do r. 2015“ a dále ji rozvíjí. Součástí Koncepce je proto i zhodnocení plnění „Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2009 až 2015“. Podstatná je skutečnost, že se jedná skutečně o meziresortní koncepci, realizovanou řadou institucí různých zřizovatelů (např. program NAKI realizují svými projekty výzkumné organizace, zejména vysoké školy, dále státní příspěvkové organizace (včetně krajů), veřejné výzkumné instituce (zejm. ústavy Akademie věd ČR) a další organizace (viz část 3.2).

Koncepce realizuje „Aktualizovanou Národní politiku výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009 až 2015 s výhledem do roku 2020“, schválenou usnesením vlády České republiky ze dne 24. dubna 2013 č. 294 (dále jen „Aktualizovaná NP VaVaI“), „Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací“, schválené usnesením vlády České republiky ze dne 19. července 2012 č. 552 (dále jen „Priority VaVaI“) a vychází z „Implementace Národních priorit orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací“, schválené usnesením vlády České republiky ze dne 31. července 2013 č. 569 (dále jen „Implementace Priorit“). Aktualizovaná NP VaVaI, Priority VaVaI a Implementace Priorit jsou třemi aktuálními a závaznými strategickými a koncepčními dokumenty ČR pro oblast výzkumu, vývoje a inovací. Aktualizovaná NP VaVaI stanovuje cíle a vytváří systémové podmínky pro rozvoj výzkumu, vývoje a inovací s výhledem do roku 2020, zatímco Priority VaVaI určují věcné zaměření jednotlivých prioritních oblastí a Implementace Priorit určuje způsob jejich realizace. Priority VaVaI byly sestaveny panely odborníků, kteří identifikovali nejvýznamnější oblasti a směry v těch oborech, které jsou z výzkumného hlediska pro Českou republiku nejdůležitější. Z hlediska Koncepce je v Prioritách VaVaI hlavní Priorita 4 „Sociální a kulturní výzvy“ (složení panelu expertů je pro Priority 4 je uvedeno v Příloze č. 1) a její oblast 3: „Kultura, hodnoty, identita a tradice“.

Koncepce současně vychází i ze stavu a nových trendů kulturního výzkumu ve vyspělých zemích, které jsou podrobně popsány v části 3.1. a Příloha č. 2 „Analýza aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře ve vybraných zemích a v Evropské unii“. Další částí Koncepce je SWOT

analýza oblasti aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity a analýza stavu této oblasti v České republice.

Předkládaná Koncepce je členěna do tří vzájemně provázaných částí – analytické (zahrnující kap. 3 až 5), strategicko–koncepční (zahrnující kap. 6 až 8) a implementační (zahrnující kap. 9 až 14).

2. Tématické vymezení oblasti národní a kulturní identity

Pro potřeby této Koncepce se výzkumem národní a kulturní identity rozumí výzkum a vývoj ve všech oblastech, s nimiž lze identifikovat historický, kulturní a společenský vývoj historického území českého státu, včetně všech oblastí kulturního dědictví. Koncepce je zaměřena na aplikovaný výzkum a vývoj ve smyslu teoretické a experimentální práce zaměřené na získání nových poznatků a dovedností využitelných pro vývoj nových nebo značně zdokonalených výrobků, postupů nebo služeb. Aplikovaný výzkum a vývoj národní a kulturní identity poskytuje praktické využití poznatků a dovedností při utváření kulturní orientace člověka, záchraně a využití kulturního dědictví, přijímání, vytváření a uchovávání kulturních hodnot a formování kulturních způsobů soužití.

Tématicky je oblast národní a kulturní identity vymezena zejména oblastí 3 „**Kultura, hodnota, identita a tradice**“ priority č. 4 Priorit VaVaI, a to následujícím způsobem:

Každé společenství vytvářející komunitu konkrétního státu je existenciálně spjato s kategoriemi vlastní stability, funkční provázanosti a kooperativnosti. Přítomnost těchto kvalit ve společnosti je potvrzena vědomím sounáležitosti, schopnosti pozitivní komunikace a dlouhodobé součinnosti jako základních podmínek vnitřní akceschopnosti a vnější úspěšnosti. Základním jmenovatelem těchto vlastností a schopností je společná kultura národního horizontu definovaná kromě jazyka a historicky proměnlivého teritoria souborem obecně akceptovaných a tradovaných kulturních znaků. V současné multikulturní společnosti je ovšem existenčně žádoucí, aby příslušná komunita našla dostatek prvků, které jí dávají jednotící smysl i v případě, že sestává ze společenství značně kulturně odlišných. Společný jmenovatel v tomto případě souvisí především s historickým rozměrem konkrétní společnosti, který přináší nejvíce podnětů k hledání a nacházení společných vazeb a který navíc přináší logické vysvětlení příčin současného stavu společnosti.

Pozornost, kterou stát věnuje vlastní historii a péči o kulturní dědictví jako základnímu zdroji informací o historickém rozměru jeho existence, je dokladem jeho vyspělosti a dosvědčuje jeho vědomou snahu o dosahování vnitřní stability. Je zároveň také dokladem vědomí jeho suverenity, protože reflektuje soubor vlastních kulturních identit činících z něj unikátní jednotku v globalizujícím se mezinárodním společenství. Proto jsou součástí kulturního dědictví jazyk, literatura, hudba, divadlo, architektura, výtvarné umění, lidové tradice i historická, filozofická a estetická reflexe. Jejich případný úpadek nebo zánik není formálním jevem, ale konkrétním pádem systému vnitřní kooperativnosti a vnější konkurenceschopnosti.

Součástí kulturního vědomí je schopnost hodnotového vážení jevů souvisejících s existencí a funkcí společnosti, tedy schopnost vytváření etického a morálního hodnotového systému a dodržování jeho principů. I to je nezbytným předpokladem pro dobrou funkci společnosti. Z historického rozměru kultury i v této oblasti vyplývá řada důležitých podnětů, příkladů a srovnání směřujících k žádoucí reflexi současnosti i očekávané budoucnosti, neboť dlouhodobá kontinuita existence posiluje naději na její pokračování.

Nebezpečí poklesu vzdělanosti a široce pojímané gramotnosti implikuje možnost přerušení kontaktu společnosti s vlastní historií a kulturním dědictvím, a tím ztrátu schopnosti vnímat

současnou společnost a stát jako kulturně zakořeněný fenomén. Ztráta této dimenze podstatně ochuzuje kvalitu života, lidskou kreativitu i tradiční hodnoty, které společnost dlouhodobě vnímá jako základní. Proces evropské integrace, v němž se zdůrazňuje zachování identity státních subjektů vytvářejících evropské společenství, je zdánlivě paradoxně velkou příležitostí, jak poznání historické a kulturní identity, jedinečnosti, příbuznosti a komunikace významně rozšiřovat a prohlubovat.

Oblast je rozdělena do čtyř podoblastí: (1) Proměny hodnotových struktur a etika; (2) Národní, regionální a lokální identita a tradice; (3) Hmotné a nehmotné kulturní dědictví; a (4) Religiozita.¹ Navazující hlavní a dílčí tematické priority (resp. globální a specifické cíle) Koncepce jsou uvedeny v části 8 „Hlavní tematické priority (specifické cíle) a dílčí tematické priority aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity“.

¹ Priority VaVaI, příloha 5, Oblast 3: Kultura, hodnoty, identita a tradice, str. 14.

3. Analýza aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity v ČR a v zahraničí

3.1. Souhrn analýzy aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře ve vybraných zemích a v Evropské unii

Podrobná analýza aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity v zahraničí je uvedena v Příloze č. 2 - Analýza aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře ve vybraných zemích a v Evropské unii. Následující část je stručným souhrnem této podrobné analýzy.

Současný stav ve vybraných zemích a v Evropské unii lze charakterizovat následovně.

Rakousko

- Relativně významná koncentrace podpory výzkumu v oblasti kultury na podporu výzkumu v umění. Existence samostatného programu na podporu výzkumu v umění.
- Rozsáhlá účelová podpora výzkumu v oblasti umění.
- Institucionální zázemí v Rakouské akademii věd a samozřejmě na vysokých školách.

Německo

- Často užívané rozlišování tří skupin věd – humanitní vědy, společenské vědy a vědy o kultuře (kulturní vědy).
- Důraz na výzkum v muzeích. Institucionální podpora výzkumných muzeí.
- Důraz na významné a velmi bohaté kulturní dědictví v muzeích, archivech, knihovnách a vědeckých sbírkách.
- Snahy o koordinovaná podchycení (inventarizaci) kulturního bohatství, jeho výzkumné posouzení a vhodnou transformaci (překlad, performing) pro veřejnost.
- Intenzivní mezinárodní spolupráce.
- Rozsáhlé institucionální zázemí pro výzkum v oblasti kultury.
- Četné infrastruktury výzkumu pro humanitní a společenské vědy (část z nich i pro výzkum v oblasti kultury).
- Značné úsilí o koordinovanou a efektivní digitální transformaci dokumentů a objektů kulturního dědictví, včetně řešení otázek autenticity a autorských práv.

Francie

- Mnohaletá tradice státem podporovaného výzkumu v oblasti kultury.
- Dva samostatné programy výzkumu v oblasti kultury – „Národní program poznávání a zachování kulturního dědictví“, „Mezikulturní aktivity institucí zabývajících se kulturním dědictvím“.
- Četná muzea s velkým rozsahem špičkového výzkumu v oblasti kultury. Některá z nich zabezpečují i vysokoškolské studijní programy v oblasti kultury.

- Rozsáhlá mezinárodní spolupráce, především s Německem, Kanadou a Japonskem.
- Četné infrastruktury výzkumu pro oblast kultury.

Švýcarsko

- Dosti výrazná koncentrace podpory výzkumu v oblasti kultury na výzkum umění.
- Švýcarsko v současné době nemá samostatný program podpory výzkumu v této oblasti, pokud do této oblasti nezahrneme programy „Nová kvalita urbanismu“ a „Rovné příležitosti pro obě pohlaví (gender)“.
- Dvě priority (z celkového počtu 27 priorit) švýcarské politiky výzkumu, vysokoškolského vzdělávání a inovací do jisté míry souvisí s kulturou „Kritika obrazů – síla (moc) a význam obrazů“ a „Výzkumná kooperace Sever – jih pro zmírnění syndromů globálních změn“.
- Relativně rozsáhlé institucionální zázemí pro výzkum v oblasti kultury v ústavech Švýcarské akademie humanitních a společenských věd.

Velká Británie

- Účelová i institucionální podpora výzkumu v oblasti kultury dvěma ze sedmi Rad pro výzkum, a to Radou pro výzkum umění a humanitní vědy a Radou pro společenský a ekonomický výzkum.
- Spojené království nemá od roku 2011 samostatný program podpory výzkumu v oblasti umění.
- Významné institucionální zázemí ve výzkumných organizacích dvou výše uvedených Rad pro výzkum a na vysokých školách.

Kanada (Québec)

- Existence fondu na podporu společenských věd a kultury.
- Řada obecnějších programů výzkumu v oblasti kultury.
- Programy nemají přesnější tematické vymezení. Kanada (Québec) u návrhu projektů výrazně upřednostňuje postup bottom-up.
- Rozsáhlá mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vysokoškolském vzdělávání v oblasti kultury.

Evropská unie

- Nepříliš rozsáhlá podpora výzkumu v dosavadním 5., 6. a 7. Rámcovém programu. Podpora zřejmě nebude vyšší ani v připravovaném programu Horizont 2020 (2014 – 2020). Podpora se soustřeďuje na výzkum problematiky ochrany kulturního dědictví v podmínkách změn klimatu.
- Výzkum v oblasti kultury podporuje i Evropská rada pro výzkum (ERC) v rámci podpory humanitních a společenských věd. Podpora v rámci těchto věd zahrnuje 6 směrů, jedním z nich je směr „Kultura a kulturní tvorba“.
- Z prostředků rámcových programů podporuje EU i četné infrastruktury výzkumu.

Několik z nich lze považovat za infrastruktury výzkumu v oblasti kultury.

- Relativně novým nástrojem podpory výzkumu a vývoje jsou společné programy výzkumu zainteresovaných členských zemí s mírnou podporou EU. Společné programy vznikají na základě Společných programových iniciativ (JPI). Tímto postupem byl připraven a již zahájen Společný program výzkumu "Kulturní dědictví a globální změny", který je implementován za podpory projektu 7.RP EK (Joint Heritage European Programme – JHEP) v období 2012 – 2014.
- Slabá účast ČR na výše uvedených aktivitách výzkumu v oblasti kultury. Účast se však nijak podstatně neliší od české účasti v jiných oblastech VaVaI.

Souhrnně je možné konstatovat, že:

- Rozsah podpory výzkumu v oblasti kultury se pohybuje v rozsahu 1 % až 2 % (max. do 3 %) celkových veřejných výdajů na VaV a je logicky vyšší v zemích s bohatým kulturním dědictvím.
- Ve více než polovině vybraných zemí neexistují samostatné programy výzkumu v oblasti kultury a tato oblast je podporována institucionálně (ale forma podpory silně závisí na systému výzkumu v dané zemi).
- Základní a aplikovaný výzkum není v oblasti kultury rozlišován vůbec, nebo jen velmi neurčitě.
- Silný důraz je kladen na využití výsledků výzkumu, především jejich moderní prezentaci veřejnosti.

3.2. Souhrn analýzy aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře v ČR

„Analýza aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře v ČR“ je uvedena v Příloze č. 3.

Aplikovaný výzkum a vývoj v kultuře, resp. v oblasti národní a kulturní identity, v České republice byl analyzován ze tří hledisek:

- a) analýza řešených projektů (resp. projektů, které byly vybrány k podpoře) v Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) v letech 2011 až 2017,
- b) analýza výzkumných organizací (druhé fáze posuzování) v působnosti Ministerstva kultury.
- c) analýza výsledků zařazených do IS VaVaI – RIV v r. 2012 z výzkumu a vývoje podporovaného Ministerstvem kultury.

Výsledky „Analýzy aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře v ČR“ byly využity zejm. pro zpracování části 4 „SWOT analýza“ a části 5 „Zhodnocení plnění Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní kulturní identity na léta 2009 až 2015“ této Koncepce.

V tab. č. 12 a grafech č. 7 a 8 Přílohy č. 3 je uvedeno rozdělení příjemců programu NAKI za celou dobu jeho trvání podle právní formy příjemce. Největší podíl získaly veřejné vysoké

školy (43,2 %), dále státní příspěvkové organizace Ministerstva kultury, krajů aj. (30,8 %) a veřejné výzkumné instituce, především ústavy Akademie věd ČR (23,2 %). Podíl ostatních právních forem je již minimální - právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku získaly 1,2 %, organizační složky státu 1,2 % a obecně prospěšné společnostmi 0,5 %. Všichni příjemci jsou výzkumnými organizacemi 1. fáze.

Z údajů o výzkumných organizacích Ministerstva kultury shrnuje změny ve způsobu jejich podpory v letech 2007 až 2013 tab. č. 20 a graf č. 14. V roce 2007 byl poměr institucionální k účelové podpoře u těchto organizací **67,4 : 32,6**, v roce 2013 je prakticky opačný – **38,3 : 61,7**. Na zásadní změně způsobu podpory výzkumných organizací Ministerstva kultury se podílel zejména program NAKI, který byl hlavním nástrojem realizace koncepce a podpory aplikovaného výzkumu a vývoje národní kulturní identity v uplynulých letech. Oproti předpokladům z „Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní kulturní identity do r. 2015“ byl vliv institucionální podpory velmi nízký, její výše mírně klesla a mezi jednotlivými výzkumnými organizacemi Ministerstva kultury došlo k nejvýznamnější změně u Národního muzea. Změny v institucionální podpoře výzkumných organizací Ministerstva kultury tak odráží zejména změny ve způsobu rozdělování prostředků (změny Metodiky hodnocení) a vliv realizace stávající koncepce byl minimální.

Přestože uvedené změny mají širší souvislosti a vyplývají především z celkových změn systému podpory výzkumu, vývoje a inovací v České republice (které nejsou a nemohou být předmětem této Koncepce), lze konstatovat, že účelová podpora aplikovaného výzkumu a vývoje národní kulturní identity uskutečňovaná zejm. prostřednictvím programu NAKI významným způsobem převzala i část funkcí, které jsou v zahraničí zabezpečovány prostřednictvím institucionální podpory. Změny ve výši účelové podpory se tak významně dotýkají i základních funkcí a hlavní činnosti výzkumných organizací působících v této oblasti, ať se jedná o veřejné vysoké školy, veřejné výzkumné instituce (zejm. ústavy AV ČR), státní příspěvkové organizace nebo neziskové další subjekty.

Výdaje státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace České republiky jsou v r. 2013 26,1 mld. Kč (tj. analogicky zahraničí by měl objem podpory výzkumu národní a kulturní identity činit 261 – 522 mil. Kč, max. 783 mil. Kč). V roce 2013 je tato oblast v České republice podporována účelově programem NAKI (399 mil. Kč) a institucionálně a aplikovaném výzkumu a vývoji prostřednictvím výzkumných organizací Ministerstva kultury (72 mil. Kč), celkem 471 mil. Kč a částí institucionální podpory pro další výzkumné organizace, kterou nelze přesně stanovit. S přihlédnutím k neostřému rozdělení základního a aplikovaného výzkumu a vývoje v zahraničí lze konstatovat, že podílem výzkumu národní a kulturní identity na veřejných výdajích se Česká republika pohybuje na průměru vyspělých zemí.

Základní dva rozdíly oproti zahraničí jsou v celkovém objemu veřejných výdajů na výzkum a vývoj (a tím i v absolutním objemu výdajů nejen na tuto oblast v České republice) a v tom, že Česká republika jako země s bohatým kulturním dědictvím by měla vydávat větší než průměrný podíl na výzkum národní a kulturní identity.

4. SWOT analýza

Následující SWOT analýza byla vypracována na základě koncepčních materiálů (Aktualizace NP VaVaI, Priority VaVaI, Implementace Priorit), veřejně dostupných informací, webových stránek www.vyzkum.cz a Informačního systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (dále jen „IS VaVaI“) a je zaměřena na výzkum a vývoj v oblasti národní a kulturní identity a na jeho specifika. Podrobnější údaje jsou uvedeny v části 3.2. Souhrn analýzy aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře v ČR. Struktura jednotlivých částí SWOT analýzy je uspořádána od obecných bodů ke specifickým pro aplikovaný výzkum a vývoj v oblasti národní a kulturní identity.

4.1. Přednosti (silné stránky)

Přednosti (silné stránky) – souhrnně

- I. Existence kulturních a historických hodnot na území ČR.
- II. Existence kvalitních odborných výzkumných pracovišť zaměřených na výzkum národní a kulturní identity včetně špičkových pracovišť.
- III. Dosažené výsledky výzkumu v řadě vědních oblastí včetně společenských a humanitních věd.
- IV. Existující lidské zdroje ve výzkumu národní kultury a identity.
- V. Rozvinutá výzkumná infrastruktura, existující datové zdroje.

Přednosti (silné stránky) – detailně

- 1) Kulturní a historické hodnoty na území ČR zabezpečené zákonnými prostředky, včetně legislativy související s jejich dokumentací, prezentací a zpřístupňováním.
- 2) Propagace a prezentace území ČR jako části Evropy, kde se prolínají multikulturní vlivy a tradice.
- 3) Existence kvalitních odborných výzkumných pracovišť, včetně vybraných špičkových pracovišť začleněných do mezinárodních vědeckých struktur.
- 4) Kvalitní a moderní metodologie v oblasti památkové péče, ochrany a dokumentace kulturního dědictví.
- 5) Popularizace a edukace v oblasti kulturního a historického dědictví.
- 6) Zvýšení produkce výzkumných výstupů v oblasti národní a kulturní identity zejména v uplynulých 5 letech v souvislosti s posílením výzkumu na pracovištích odpovídajícího odborného zaměření, včetně veřejných výzkumných institucí a vysokých škol atd.
- 7) Posílení výzkumu a zvýšení produkce vědecko-výzkumných výstupů v oblasti dosud okrajových segmentů národní a kulturní identity – oblasti specifík regionů, příhraničí a menšin.

- 8) Hustá síť kulturních zařízení a kulturně vzdělávacích institucí, zlepšení jejich výzkumné infrastruktury.
- 9) Vytvoření partnerských sítí a uživatelské propojení výstupů výzkumu národní a kulturní identity.
- 10) Živé tradice v oblasti regionální a lokální kultury.

4.2. Nedostatky (slabé stránky)

Nedostatky (slabé stránky) – souhrnně

- I. Nízký přenos poznatků základního výzkumu do aplikovaného a průmyslového výzkumu a do praxe, malé uplatnění výsledků aplikovaného výzkumu.
- II. Vysoké výzkumné kapacitě neodpovídající příležitosti k podpoře aplikovaného výzkumu, roztržitost a nízká koordinovanost výzkumu jako celku.
- III. Nedostatečné možnosti pro využití výsledků aplikovaného výzkumu národní a kulturní identity zejména v dlouhodobém horizontu ze strategického hlediska.
- IV. Na jedné straně nedostatečné využívání špičkové výzkumné infrastruktury a datových zdrojů, na druhé straně morální a fyzické zastarávání výzkumné infrastruktury.
- V. Postupující devastace kulturního a urbanistického prostředí sídel a krajiny v důsledku nové výstavby a slabé propojenosti územní a kulturní politiky.
- VI. Nebezpečí ztráty kulturního dědictví a jeho hodnot v důsledku globálních hrozeb.

Nedostatky (slabé stránky) – detailně

- 1) Nedostatečná informovanost a provázanost mezi institucemi doma i v zahraničí, zejména v oblasti aplikovaného výzkumu a vývoje.
- 2) Nedostatečná informovanost veřejnosti i rozhodovacích orgánů o rozsahu fenoménu národní kultury a jeho významu pro kvalitu života.
- 3) Malé zastoupení výsledků výzkumu národní a kulturní identity a kulturního dědictví při formulaci strategických směrů rozvoje společnosti.
- 4) Nedostatečné vzdělávací aktivity v oblasti kulturního managementu (fluktuace nebo nedostatek odborníků).
- 5) Malé využití metodik, edukačních materiálů a programů zaměřených na různé segmenty fenoménu národní, lokální a regionální kulturní identity i kulturního dědictví.
- 6) Málo stimulativní ekonomické a legislativní prostředí pro využití kulturního dědictví.
- 7) Nízká úroveň managementu v oblasti využití kulturního dědictví.
- 8) Vysoké výzkumné kapacitě neodpovídající příležitosti k podpoře aplikovaného výzkumu, roztržitost a nízká koordinovanost aplikovaného výzkumu.
- 9) Nízký nebo chybějící přenos poznatků základního výzkumu do aplikovaného a průmyslového výzkumu a do praxe v oblasti zachování a rozvoje národní identity a kulturního dědictví.

- 10) Zastarávající technické vybavení regionálních a lokálních odborných pracovišť, neodpovídající stav technického vybavení pro moderní dokumentaci, který neumožňuje reagovat na nové potřeby uživatelů, a s tím související nízká úroveň proškolení odborníků ve využívání nových technologií i využívání výsledků aplikovaného výzkumu. Na rozdíl od jiných oblastí výzkumu, vývoje a inovací nebylo možné ke zlepšení úrovně využít ani prostředků z fondů Evropské unie (zejm. operačního programu Výzkum, vývoj pro inovace) v letech 2007 – 2013².
- 11) Nedostatečné informační sítě mezi institucemi doma i v zahraničí, zejména v historicky propojených sousedních zemích.
- 12) Nedostatečné formy přeshraniční spolupráce při realizaci projektů zaměřených na poznání, uchování a ožívání projevů tradiční kultury v etnicky smíšených oblastech.
- 13) Chybějící příležitosti pro interdisciplinární výzkum národní identity a kulturního dědictví.

4.3. Příležitosti

Příležitosti – souhrnně

- I. Kapitalizace kulturního dědictví ČR prostřednictvím uplatnění výsledků aplikovaného výzkumu v oblasti národní a kulturní identity a kulturního dědictví.
- II. Vybudování silnější základny propojující výzkum, vzdělávání a kulturní sféru s pozitivním dopadem na inovaci ekonomických, sociálních, politických a kulturních procesů.
- III. Posílení postavení a prestiže ČR v EU i ve světě, včetně vytváření exportní nabídky.
- IV. Rozvoj lidských zdrojů nejen pro výzkum, ale i pro uplatnění na mezinárodním pracovním trhu.
- V. Posílení materiálního, technického a informačního vybavení výzkumných, vývojových a vzdělávacích pracovišť tak, aby bylo možno produkovat výsledky srovnatelné se špičkovými zahraničními výzkumnými pracovišti včetně využití fondů Evropské unie (zejm. operačního programu Výzkum, vývoj pro inovace) v letech 2014 – 2020.

Příležitosti – detailně

- 1) Využití potenciálu vysoké koncentrace historických památek a bohatství kulturního dědictví a kulturní krajiny České republiky v různých oblastech lidské činnosti.
- 2) Využití potenciálu souvisejícího s prolínáním kultur a polohou uprostřed Evropy.
- 3) Využití výsledků výzkumu národní a kulturní identity ve všech oblastech dotýkajících se kulturního dědictví a kulturní krajiny při tvorbě strategií a rozhodování na úrovni státní správy a regionálních samospráv.

² Společenské a humanitní vědy a jejich aplikace byly vyloučeny, neboť byly teprve dodatečně zařazeny do DZSV resp. priorit. Pouze v některých případech (CE Telč) se podařilo vybudovat materiálově zaměřené centrum, které bude složito jako základna pro výzkum v této oblasti.

- 4) Využití výsledků výzkumu národní a kulturní identity pro popularizaci a prezentaci kulturního dědictví, včetně jeho regionálních a multikulturních dimenzí.
- 5) Výraznější zapojení výsledků výzkumu této oblasti do edukativních procesů, což přispěje k informovanosti a vztahu občanů ČR ke kulturním a historickým tradicím.
- 6) Využití výsledků aplikovaného výzkumu národní a kulturní identity a kulturního dědictví pro rozvoj cestovního ruchu s důrazem na dosud málo navštěvované regiony s přírodními a kulturními památkami.
- 7) Využití výsledků aplikovaného výzkumu národní a kulturní identity a kulturního dědictví pro rozhodování regionálních a obecních samospráv ve všech oblastech dotýkajících se krajiny, způsobu života, spoluzití skupin obyvatel.
- 8) Využití výsledků aplikovaného výzkumu pro rozvoj infrastruktury a kulturních aktivit dalších subjektů (měst a obcí, sdružení, neziskových organizací) na místní, krajské, národní i evropské úrovni.
- 9) Vytvoření podmínek pro propojení moderních technologií dokumentace s tradičními způsoby ochrany a prezentace národního kulturního potenciálu.
- 10) Rozvoj lidských zdrojů v institucích spadajících pod zaměření této koncepce.
- 11) Vytvoření nových forem zaměstnanosti (např. demonstrátoři, průvodci pro zážitkovou turistiku, řemeslníci v tradičních a oživených oborech).

4.4. Rizika

Rizika – souhrnně

- I. Nedostatečné a někdy negativní zkušenosti s uplatněním výsledků výzkumu humanitních a společenských věd, nezájem potenciálních uživatelů výsledků výzkumu.
- II. Nedostatečná podpora aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity a kulturního dědictví v budoucnosti, především ve fázi budování kapacit (finanční prostředky, pracoviště, lidské zdroje).
- III. Možnost destrukce kulturních a historických hodnot (jako předmětu zkoumání) vlivem živelných katastrof a dalších negativních vlivů.
- IV. Neschopnost přijímat longitudinální charakter mnohých výzkumů v oblasti národní a kulturní identity, který přináší aplikovatelné výstupy až po letech.
- V. Morální a etické problémy spojené s výzkumy v citlivé oblasti národní a kulturní identity.

Rizika – detailně

- 1) Nemožnost naplnění cílů aplikovaného výzkumu vzhledem k nezájmu souvisejícím se soudobou hodnotovou orientací uživatelských sfér a veřejnosti, v níž kultura obecně, kulturní

dědictví nebo kultura jazyka není prioritní oblastí zájmu. To je v ostrém rozporu se situací v zakládajících zemích EU.

- 2) Snížená možnost naplnění cílů aplikovaného výzkumu z důvodu odlivu hmotných dokladů kultury a historie do zahraničí (jako např. starožitnosti) v rámci volného pohybu zboží v EU.
- 3) Nemožnost naplnění cílů aplikovaného výzkumu z důvodu destrukce fondu kulturního dědictví vlivem živelných katastrof a dalších negativních faktorů.
- 4) Nemožnost realizace aplikovaného výzkumu z důvodů souvisejících s autorskými právy a majetkovými vztahy k památkovým objektům, předmětům a hodnotám.
- 5) Ztížení realizace aplikovaného výzkumu z důvodu neochoty ke spolupráci mezi institucemi a ke sdílení získaných poznatků.
- 6) Ohrožení realizace aplikovaného výzkumu z důvodu nedostatečných finančních a lidských zdrojů (nedostatek odborníků, proškolených pracovníků).
- 7) Neschopnost udržet kvalitní odborníky z důvodů podfinancování výzkumu.
- 8) Nemožnost reagovat na aktuální potřeby a nakládat s prostředky na výzkum volněji v porovnání s evropskými projekty (byrokratizace výzkumu).
- 9) Ne vždy dostatečná informovanost/odbornost osob podílejících se na procesu hodnocení výzkumu.

5. Zhodnocení plnění Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní kulturní identity na léta 2009 až 2015

Kontrola a hodnocení realizace koncepce bylo předem stanoveno v kapitole 10 Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity do r. 2015. U každého bodu je uvedeno zhodnocení plnění.

„Kontrolu a hodnocení realizace Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity do r. 2015 bude provádět MK:

1. standardně každoročním hodnocením na úrovni poskytovatele - tzn. hodnocením výzkumných aktivit (programových projektů, výzkumných záměrů končících v r. 2011) a jejich výsledků v souladu se zákonem č.130/2002 Sb. a platnou Metodikou hodnocení výzkumu a vývoje a jejich výsledků. První hodnocení bude provedeno v r. 2012, výsledky hodnocení budou předmětem hodnotících protokolů schvalovaných poskytovatelem, verifikované výsledky výzkumu budou předány do Informačního systému výzkumu a vývoje – RIV,³

Zhodnocení plnění

Hodnocení na úrovni poskytovatele proběhlo v r. 2012 a v r. 2013 a verifikované výsledky byly předány k 30. květnu 2012 a 30. květnu 2013 do IS VaVaI – RIV. Výsledky jsou veřejně přístupné v IS VaVaI⁴ a to:

- údaje o projektech programu NAKI v části IS VaVaI – CEP, kde bylo podpořeno 106 projektů s celkovou podporou ze státního rozpočtu v úhrnné výši 1 740 mil. Kč,
 - údaje o výzkumných organizacích v působnosti Ministerstva kultury v části IS VaVaI – CEA (ve stejné části jsou údaje o dalších výzkumných organizacích jiných zřizovatelů, které se na plnění koncepce podílejí částečně), kde 13 výzkumných organizací bylo podpořeno MK institucionálně (v r. 2013 ve výši 72,3 mil. Kč) a dalších šest pouze účelově,
 - údaje o výsledcích předaných do IS VaVaI – RIV v r. 2012 Ministerstvem kultury, kde celkem bylo předáno 1 282 výsledků, z toho 1 161 výsledků výzkumných organizací. Údaje o výsledcích předaných v r. 2013 nejsou v době projednávání Koncepce veřejnými údaji.
2. etapovými zprávami o realizaci Koncepce předloženými Radě pro výzkum a vývoj v termínu do 30. listopadu 2012 a do 30. listopadu 2014,

Zhodnocení plnění

Vzhledem ke zpracování Koncepce je etapová zpráva za rok 2012 resp. údaje v ní obsažené součástí této Koncepce.

³ Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity do r. 2015

⁴ Viz část 3.2. Souhrn analýzy aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře v ČR.

3. závěrečnou zprávou o realizaci Konceptce předloženou vládě ČR po předchozím projednání Radou pro výzkum a vývoj do 30. listopadu 2016.

Zhodnocení plnění

Závěrečná zpráva o realizaci Konceptce bude předložena vládě do 30. listopadu 2016

„**Ministerstvo kultury ve spolupráci s meziresortní komisí – Radou ministra kultury pro výzkum – zajistí:**“

- **Přípravu Meziresortní konceptce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity a její předložení vládě ČR**

termín: 30. listopadu 2008

gestor: Ministerstvo kultury – OVV, RMKPV

indikátor plnění: usnesení vlády ČR, kterým bude konceptce schválena

Součástí návrhu konceptce předloženého do 30. listopadu 2008 vládě bude i návrh usnesení vlády, ve které se ministru kultury uloží úkol předložit vládě návrh programu do 30. června 2009.

Zhodnocení plnění

„Meziresortní konceptce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity do r. 2015“ byla schválena usnesením vlády č. 1525 ze dne 1. 12. 2008.

- **Realizaci předkládané konceptce prostřednictvím programu výzkumu a vývoje:**

program dle zákona č. 130/2002 Sb., na který se vyhláší veřejná soutěž ve VaV; tento program bude obsahovat i podporu prezentace a propagace výsledků VaV.

- 2.1. návrh výzkumného programu, jeho předložení vládě ČR ke schválení

termín: 30. června 2009

gestor: Ministerstvo kultury – OVV, RMKPV

indikátor plnění: usnesení vlády ČR

Zhodnocení plnění

Program byl schválen usnesením vlády ze dne 13. července 2009 č. 880, k návrhu Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity.

- 2.2. notifikace výzkumného programu dle zákona č. 130/2002 Sb. EK

termín: 31. prosince 2009

gestor předložení programů k notifikaci: Ministerstvo kultury – OVV

indikátor plnění: stanovisko EK

Zhodnocení plnění

Ministerstvo kultury požádalo dne 22. 12. 2009 prostřednictvím Stálého zastoupení České republiky při EU Evropskou komisí o zahájení předběžného posouzení programu NAKI. Ve svém vyjádření Evropská komise (GŘ pro

hospodářskou soutěž) potvrdila, že při splnění podmínek uvedených v programu NAKI není jeho vlastní notifikace potřebná.

2.3. uplatnění schválených výdajů programu do návrhu výdajů státního rozpočtu na VaV

termín: únor 2010 a následující roční intervaly stanovené RVV

gestor: Ministerstvo kultury – OVV + RVV

indikátor plnění: schválení výdajů státního rozpočtu na VaV vládou ČR

Zhodnocení plnění

Ministerstvo kultury uplatnilo schválené výdaje programu v návrhu výdajů státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace na následující rok.

Tab. č. 1 Výdaje na program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) (v tis. Kč)								
<i>Rok</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>celkem</i>
Schválená výše finanční podpory⁵	347 335	327 505	425 000	425 000	425 000	77 665	97 495	2 125 000
Skutečná výše finanční podpory⁶	129 395	308 781	398 748	406 079	374 342	77 665	51 123	1 746 133
Rozdíl	217 940	18 724	26 252	18 921	50 658	0	46 372	378 867

Výdaje na program NAKI byly (resp. se v současné době předpokládají) o 18,15 % procenta nižší, než byly vládou původně schváleny. Hlavní snížení (o 218 mil. Kč) nastalo rozhodnutím vlády ze dne 22. září 2010 č. 675, k návrhu zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2011 a k návrhům střednědobého výhledu státního rozpočtu České republiky na léta 2012 a 2013 a střednědobých výdajových rámců na léta 2012 a 2013 a vede ve svém důsledku k nižšímu čerpání v letech 2015 a 2016.

2.4. výběr příjemců podpory dle schváleného výzkumného programu veřejnou soutěží ve výzkumu a vývoji

termín: do 31. 12. 2010

gestor: Ministerstvo kultury – OVV, RMKPV

indikátor plnění: zveřejněné výsledky veřejné soutěže

Zhodnocení plnění

Ministerstvo kultury vyhlásilo výsledky první veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích programu NAKI svým rozhodnutím ze dne 17. prosince 2010, které bylo zveřejněné na jeho webových stránkách a v Obchodním věstníku:

1. vyloučeno z hodnocení celkem 48 projektů
2. nepřijato k podpoře celkem 136 projektů
3. přijato k podpoře celkem 35 projektů

2.5. poskytování veřejné podpory VaV

⁵ Usnesení vlády ČR ze dne 13. července 2009 č. 880.

⁶ Dle systému IS VaVaI, ze dne 5. května 2013.

termín: 1. 3. 2011 - 31. 12. 2015

gestor: Ministerstvo kultury – OVV

indikátor plnění: údaje o poskytnutých podporách v IS VaV

Zhodnocení plnění

Plněno (viz tab. č. 1).

2.6.hodnocení průběhu řešení a kontrola čerpání veřejné podpory VaV

termín: 1. čtvrtletí r. 2012 - 1. čtvrtletí r. 2016 (v roce následujícím po poskytnutí podpory)

gestor: Ministerstvo kultury – OVV, RMKPV

indikátor plnění: protokoly průběžných a závěrečného hodnocení

Zhodnocení plnění

Plněno, protokoly o průběžných hodnoceních, na kterých se podílí RMPKV a Poradní orgán NAKI („PO NAKI“) Ministerstva kultury, jsou uloženy na odboru OVV.

2.7.hodnocení dosažených výsledků

termín: r. 2012-2016

gestor: Ministerstvo kultury – OVV, RMKPV, příjemce podpory

indikátor plnění: data o výsledcích v IS VaV – RIV

Zhodnocení plnění

Plněno, za léta 2011 a 2012 bylo do IS VaVaI – RIV zařazeno 2 070 výsledků předložených Ministerstvem kultury. Ministerstvo kultury má ze všech poskytovatelů dlouhodobě nejnižší počet nezařazených výsledků a nejnižší počet výsledků, na základě nichž byly sníženy výdaje na následující období.

2.8.implementace výsledků výzkumu do praxe

termín: dle smluv o využití výsledků uzavřených mezi příjemcem podpory a uživatelem výsledků

gestor: příjemce podpory, koncový uživatel

indikátor plnění: dle smluv o využití výsledků

Zhodnocení plnění

První projekty programu NAKI budou ukončeny v roce 2014 a následně bude možné tento úkol začít vyhodnocovat.

2.9.hodnocení výzkumných programů ukončených v r. 2015

termín: do 31. 12. 2016

gestor: Ministerstvo kultury – OVV, RMKPV + RVV

indikátor plnění: schválení hodnocení programů vládou ČR do 31. 3. 2017

Zhodnocení plnění

Hodnocení programů ukončených v roce 2011 proběhlo v roce 2012, hodnocení programu NAKI proběhne v roce 2018 (program končí v roce 2017).

6. Vize a celkový cíl Koncepce

Zachování národní kulturní identity se v kontextu globalizace stává zásadním cílem každého státu, kterému nejsou lhostejná jeho národní a historická specifika a jeho kulturní dědictví. Pozornost, kterou stát věnuje vlastní historii a péči o kulturní dědictví jako základnímu zdroji informací o historickém rozměru jeho existence, je dokladem jeho vyspělosti a dosvědčuje jeho vědomou snahu o dosahování vnitřní stability. Výzkum a vývoj národní a kulturní identity má za úkol jednak uchovat a rozvíjet tuto národní jedinečnou hodnotu, na druhé straně přispět k budování moderní, evropské identity. Bez významu není v zemích s bohatým kulturním dědictvím, mezi které Česká republika nepochybně náleží, ani ekonomický efekt zachování a rozvíjení kulturního dědictví, které je jedním z hlavních destinačních cílů cestovního ruchu a jeho ekonomických přínosů.

Vize:

Prostřednictvím aplikovaného výzkumu a vývoje dosáhnout zachování a udržitelné rozvíjení specifické národní a kulturní identity i integrity a kulturního dědictví v kontextu evropské a světové kultury ve 21. století a v podmínkách očekávaných globálních změn.

V podmínkách globalizovaného světa a sjednocující se Evropy je hrozba potlačení národních specifík zvláště aktuální. Současné procesy by mohly vést až ke ztrátě národní identity, pokud nebude cíleně podporována, uplatňována a prezentována aplikovaným výzkumem a vývojem. Podobně ohroženo je hmotné i nehmotné kulturní dědictví, které je navíc vystaveno hrozbám ztrát v důsledku klimatických změn, teroristických napadení i technologických a živelních pohrom. Pro odvrácení všech těchto hrozeb je maximálně efektivní multidisciplinární výzkum zaměřený na společenské a vědecké využití vzdělanostního, kulturního i historického potenciálu ČR. Ať již je ohrožení národní a kulturní identity pocíťováno silněji (ve smyslu obrany před ohrožením) nebo slaběji (ve smyslu prosazení se v multikulturním okolí), je zřejmé, že výzkum v oblasti národní a kulturní identity zásadním způsobem přispívá k poznání procesů v široké oblasti kultury, umění, humanitních a společenskovedních oborů s cílem ovlivnit různé aspekty praktického života a působení národa v daném prostředí.

Cíl:

Hlavním cílem předkládané Koncepce je zaměřit aplikovaný výzkum a vývoj národní a kulturní identity v evropském kontextu tak, aby investované veřejné prostředky přinášely konkrétní ekonomický či jiný společenský přínos z jejich realizace.

Předkládaná Koncepce je zaměřena na stanovení strategických témat rozvoje aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity, na identifikaci předpokládaných výsledků v této specifické oblasti výzkumu a vývoje a na identifikaci nástrojů pro využitelnost či kapitalizaci těchto výsledků v praxi, tj. zejména pro potřeby kultury, státní správy, samosprávy, vzdělávání, služeb, obchodu, průmyslu apod., zejména pro zabezpečení správy a využití kulturního dědictví

ČR na úrovni současných evropských standardů a pro zachování a rozvíjení národní integrity a národních specifik ve 21. století tak, jak jsou rozvíjeny ve vyspělých zemích.⁷

K **dílčím cílům** Koncepce náleží:

1. uchování hmotného i nehmotného kulturního dědictví pro další generace,
2. záchrana a rozvíjení hodnot kulturního dědictví
3. zpřístupnění kulturního dědictví široké obci zájemců a uživatelů,
4. posílení a integrace sociálně ekonomického uplatnění kulturního dědictví ve společnosti,
5. využití výsledků výzkumu ve vzdělávání, založeném na poznání národní identity a kultury,
6. využívání výsledků výzkumu pro prezentaci regionů a kulturního dědictví stimulující cestovní ruch a turistiku,
7. výzkum nástrojů a jejich ověření pro:
 - a) aktivní podíl na rozvíjení národní identity jako jednoho z elementů spoluvytváření evropské identity a kultury,
 - b) systematickou dokumentaci a prezentaci způsobu života a kultury menšin v minulosti i současnosti,
 - c) dokumentaci a zachování památek kulturního dědictví s minimalizovanými ztrátami,
 - d) systematickou záchranu mizejících památek kulturního dědictví,
 - e) odbornou podporu záchrany kulturního dědictví v krizových situacích,
 - f) rozvoj malého a středního podnikání s využitím kulturního dědictví,
 - g) podporu tvorby jako jednoho z prostředků aktivního rozvíjení osobnosti,
 - h) podporu subjektů, organizací a institucí v oblasti kultury a umění, podporu kulturní identity a sociální soudržnosti lokálních a regionálních společenství,
 - i) využití ekonomického potenciálu kulturních památek pro rozvoj české ekonomiky,
 - j) systematické prezentování české kultury a sociokulturního potenciálu české společnosti v globálním prostředí,
 - k) systematické a efektivní využívání nových moderních technologií ve společenských, humanitních i technických vědách pro vzdělávání,
 - l) systematické a efektivní využívání prostředků technologií pro rozvoj národní kultury a kulturní identity obyvatelstva.

Koncepce se opírá o propojení společenských, humanitních, přírodních a technických věd, technologií, kultury a kulturního dědictví. Koncepce podporuje formulování získaných poznatků do podkladů pro rozhodování státní správy, regionálních a místních samospráv v oblastech, kterými se bude zabývat program realizovaný v rámci koncepce (např. péče o kulturní dědictví, vzdělávání všech generací, utváření pozitivního vztahu k regionu a kultuře, vytváření podmínek pro bezkonfliktní soužití etnických menšin a majoritní společnosti).

⁷ Viz část 3.1. a Příloha č. 2 „Analýza aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře ve vybraných zemích a v Evropské unii“.

Aplikace výsledků do oblasti vzdělávání není směřována pouze ke školám ve smyslu výchovy k ochraně kulturního dědictví, ale poskytuje dostupné výsledky pro celoživotní vzdělávání, včetně vzdělávání odborných pracovníků, a pro specializované programy pro seniory, založené na předávání jejich paměti a mezigenerační přenos kulturního dědictví. K předávání výsledků budou využity všechny dostupné moderní metody dokumentace a interaktivní prezentace. Přitom by měl být maximálně respektován široký záběr pojmu národní kulturní dědictví včetně památkového fondu, muzejních, archivních, archeologických, etnologických a knihovních sbírek, umělecké tvorby, kulturní tradice a historie. Koncepce je též zaměřena na vytvoření odpovídajícího vědomostního a informačního potenciálu a na jeho aplikaci do praxe s cílem povznést celkovou úroveň a vnímání kvality urbanizovaného prostředí a zhodnocení potenciálu kulturní krajiny.

V souvislosti s výzkumem a dokumentací kulturního dědictví je cílem koncepce důrazně prosazovat začlenění poznatků o jeho hodnotách a ochraně do edukace ve všech stupních vzdělávacího procesu. V oblasti edukace jsou za výsledky aplikovaného výzkumu považovány výukové programy a portály, výukové pomůcky, akreditované vzdělávací kurzy, kurzy celoživotního vzdělávání, výchovné a vzdělávací programy. V souladu s Koncepcí bude podporováno dlouhodobé uchování/udržitelnost těchto výsledků.

Důraz je kladen na prezentaci kulturního dědictví tradiční formou i za pomoci nejmodernějších digitálních technologií co nejširšímu okruhu příjemců. Specifickými výsledky realizace Koncepce budou např. výstavy, stálé expozice, konference, systémy pro trvalé uchování digitálních dat a jejich zpřístupnění (tzv. specializované veřejné databáze), audiovizuální tvorba mimo sféru umění atd.

7. Zabezpečení vybraných cílů Aktualizované NP VaVaI a Priorit VaVaI v koncepci

7.1. Zabezpečení vybraných cílů Aktualizované NP VaVaI

Usnesením vlády České republiky č. 294, ze dne 24. dubna 2013 „o Aktualizaci Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009 až 2015 s výhledem do roku 2020“, byla schválena „Aktualizovaná NP VaVaI“, která nahradila Národní politiku výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009 až 2015. Aktualizovaná NP VaVaI stanovuje cíle a vytváří systémové podmínky pro rozvoj výzkumu, vývoje a inovací s výhledem do roku 2020, a tím zejména vytváří systémové prostředí pro realizaci dalších, specifických meziresortních aj. strategických dokumentů, včetně Koncepce.

„Aktualizovaná NP VaVaI navazuje na zhodnocení stavu plnění cílů a opatření stanovených touto politikou v roce 2009. Aktualizovaná NP VaVaI je rozdělena do čtyř bloků, které přímo naplňují stanovený hlavní cíl a které svojí strukturou i náplní odpovídají strategickým a koncepčním dokumentům přijatým v nedávné době v ČR i na úrovni EU:

1. **Vysoce kvalitní a produktivní výzkumný systém**, kde jsou zařazena opatření směřující k zajištění kvalitních lidských zdrojů pro VaVaI a kvalitní výzkumné infrastruktury, ke zvýšení efektivity využívání veřejných prostředků vynakládaných na VaVaI a ke zlepšení zapojení ČR do mezinárodní spolupráce ve VaV.
2. **Prostředí pro efektivní šíření a využívání znalostí**, kde je cílem zvýšení kompetencí pro efektivní přenos znalostí mezi VO a inovujícími podniky, vytvoření a účinné využívání finančních nástrojů podporujících přenos znalostí z výzkumu do praxe a využívání nových poznatků VaV v inovacích.
3. **Inovující podniky**, kde je zařazeno zvyšování inovační výkonnosti podniků, vytváření a účinné využívání nástrojů pro rozvoj inovačních aktivit v podnicích a stimulační přímých zahraničních investic do výzkumných a inovačních aktivit v ČR.
4. **Stabilní, efektivní a strategicky řízený systém VaVaI**, kde jsou zařazena opatření směřující ke zlepšení koordinace v systému řízení VaVaI, posílení strategického přístupu k tvorbě a implementaci politiky VaVaI a posílení účasti ČR na utváření ERA.

V Aktualizované NP VaVaI jsou také zařazeny některé oblasti, kterým se stávající NP VaVaI věnovala pouze okrajově, jako je problematika inovací či propojení vzdělávacích, výzkumných a inovačních aktivit. Inovace jsou pojaty jako interaktivní proces, kde se pozitivně uplatňuje vzájemné působení mezi jednotlivými subjekty systému VaVaI, včetně zákazníků, tj. uživatelů inovací. Z tohoto důvodu je v Aktualizované NP VaVaI položen větší důraz na vytváření prostředí a podmínek pro zavádění inovací v soukromém i veřejném sektoru, včetně vzájemného propojení subjektů v inovačním systému tak, aby docházelo k účinnému přenosu nových znalostí i tržních podnětů.

Větší důraz se také klade na oblast hodnocení, které je v různých souvislostech a vazbách zařazeno ve všech blocích aktualizované NP VaVaI, včetně hodnocení přínosů podporovaných

aktivit. Zdůrazněna je také tzv. formativní složka hodnocení, tj. využívání výsledků hodnocení pro modifikaci a aktualizaci NP VaVaI a jejích konkrétních nástrojů. Aktualizovaná NP VaVaI se také snaží efektivně využívat finančních prostředků dostupných z národních zdrojů, a zároveň i v maximální míře využít finanční zdroje ze zahraničí, a to zejména z nástrojů kohezní politiky EU.“

7.2.1. Koncentrace prostředků na Priority

Hlavní výzvou Aktualizované NP VaVaI, kterou Koncepce a navazující program pomáhají naplnit a která primárně určila jejich zaměření, je výzva:

II.1.3. Využívání veřejných prostředků na VaVaI

- Zajistit koncentraci veřejné podpory na Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a dosáhnout synergického využívání národních nástrojů a všech nástrojů implementovaných na evropské úrovni pro podporu VaVaI, jehož zaměření odpovídá potřebám ČR i EU.

Na tuto výzvu navazuje cíl Aktualizované NP VaVaI:

III.3.1.4. Zvýšit efektivitu využití veřejných prostředků na VaVaI

Národní priority orientovaného výzkumu, vývoje a inovací, které svým zaměřením odpovídají dlouhodobým potřebám společnosti ČR a které byly schváleny vládou ČR v roce 2012, budou zapracovány do všech relevantních nástrojů veřejné podpory VaVaI. Národní priority orientovaného VaVaI budou podle možností zohledněny ve všech již vyhlášených programech účelové podpory VaVaI. Ve všech relevantních programech, které budou v budoucnu připravovány, budou Národní priority orientovaného VaVaI respektovány již při jejich přípravě.

Tato výzva a cíl Aktualizované NP VaVaI jsou realizovány opatřením:

Opatření 2	
Zajistit vyčlenění finančních prostředků na implementaci Národních priorit orientovaného VaVaI ve střednědobém výhledu výdajů na VaVaI ze státního rozpočtu, zohlednit priority ve všech relevantních programech účelové podpory VaVaI, které jsou již vyhlášeny nebo připravovány, a zapracovat priority při přípravě všech nových programů účelové podpory VaVaI.	
Ukazatele plnění:	Termín:
Vyčlenění finančních prostředků na implementaci Národních priorit orientovaného VaVaI ve střednědobém výhledu výdajů na VaVaI ze státního rozpočtu	2014
Zohlednění Národních priorit orientovaného VaVaI ve všech vyhlášených nebo připravovaných programech účelové podpory VaVaI	2014
Zapracování Národních priorit orientovaného VaVaI do nových programů účelové podpory VaVaI	2015 a dále
Vazba na dílčí cíle aktualizované NP VaVaI: III.3.1.3	Odpovědnost: RVVI, spolupracují MŠMT a ostatní poskytovatelé účelové podpory

7.2.2. Strategický přístup k tvorbě a implementaci NP VaVaI

Další výzvou Aktualizované NP VaVaI, kterou Koncepce a navazující program svým pojetím a způsobem přípravy pomáhají naplnit, je výzva:

II.4.2. Strategický přístup k tvorbě a implementaci politiky VaVaI

- Posílit kontinuální sledování současných vývojových trendů a potenciálních trendů v budoucnosti.
- Zajistit provázání dlouhodobé strategie ČR v oblasti VaVaI s dalšími rozvojovými politikami ČR.
- Důsledně hodnotit přínosy a dopady politiky VaVaI a efektivitu systému veřejné podpory VaVaI (hodnocení poskytovatelů).
- Zlepšit využívání všech podkladových studií pro strategické rozhodování v politice VaVaI.

Na tuto výzvu navazuje cíl Aktualizované NP VaVaI:

III.3.4.2. Posílit strategický přístup k tvorbě a implementaci politiky VaVaI

Pro posílení strategického přístupu k tvorbě a implementaci politiky VaVaI bude prováděno průběžné monitorování a vyhodnocování všech strategií a politik VaVaI, které jsou připravovány na národní, regionální a resortní úrovni, včetně vyhodnocování jejich dopadů. Důsledně bude také prováděno hodnocení poskytovatelů podpory VaVaI, které bude zaměřené především na efektivitu vynakládaných prostředků. Pravidelně bude také realizováno komplexní hodnocení celého systému VaVaI. Výsledky hodnocení prováděných na všech úrovních budou využívány pro kvalifikovanou tvorbu politiky VaVaI.

Zároveň bude zajištěn veřejný přístup ke komplexním analýzám a výhledovým studiím pro sledování technologických trendů, stanovení strategických priorit VaVaI a pro identifikaci společenských hrozeb a oblastí, kterým se politika VaVaI a další regionální a resortní strategie budou systematicky věnovat.

Tato výzva a cíl Aktualizované NP VaVaI jsou mj. realizovány opatřením:

Opatření 19	
Průběžně monitorovat a vyhodnocovat všechny strategie a politiky VaVaI připravené na národní, regionální a resortní úrovni (včetně vyhodnocování jejich dopadů) a pravidelně provádět komplexní hodnocení celého systému VaVaI. Výsledky využívat pro kvalifikovanou tvorbu politiky VaVaI, a zároveň zajistit veřejný přístup k výsledkům těchto analýz a dalších studií zaměřených na tvorbu a realizaci politiky VaVaI.	
Ukazatele plnění: Provedení vyhodnocení všech strategií a politik VaVaI připravených na národní, regionální a resortní úrovni Zajištění veřejného přístupu k uvedeným informacím Aktualizace strategií a politik VaVaI připravených na národní, regionální a resortní úrovni Provedení komplexního hodnocení systému VaVaI	Termín: 2014 2014 a dále každoročně 2015 2015 a dále každé 4 roky
Vazba na dílčí cíle aktualizované NP VaVaI: III.3.4.2	Odpovědnost: RVVI

7.2.3. Lidské zdroje pro výzkum

Jak vyplývá z části 3.2. (a z Přílohy č. 3), nejen výzkumné organizace Ministerstva kultury, ale i vysoké školy a ústavy Akademie věd ČR působící v společenských vědách spadajících do Koncepce, jsou nyní již existenčně závislé na účelové podpoře. Rozbor příčin tohoto stavu přesahuje zaměření Koncepce, ale Koncepce a navazující program tak realizují i další výzvy Aktualizované NP VaVaI, zejména v oblasti lidských zdrojů:

II.1.1. Lidské zdroje pro výzkum, vývoj a inovace

- Zajistit dostatek výzkumných pracovníků pro VaVaI a zlepšit podmínky pro zajištění dlouhodobé udržitelnosti infrastruktur VaVaI.
- Posílit internacionalizaci, zvýšit mobilitu výzkumníků a otevřenost VO pro zahraniční spolupráci.
- Zlepšit a posílit spolupráci mezi VO na národní úrovni.
- Vytvořit podmínky pro zvýšení velikosti týmů a lepší personální politiku v nich, zejména ve směru otevřenosti a nábory zahraničních pracovníků.

Na tuto výzvu navazuje cíl Aktualizované NP VaVaI:

III.3.1.1. Zajistit kvalitní lidské zdroje pro výzkum, vývoj a inovace

Lidské zdroje jsou prioritou aktualizované NP VaVaI, neboť zajištění kvalitních výzkumných pracovníků a kvalifikovaných technických a odborných pracovníků je nezbytným předpokladem pro realizaci excelentního výzkumu i pro využívání nových poznatků v praxi. VO budou proto stimulovány k vytváření podmínek pro získání a udržení kvalitních výzkumných, technických a dalších pracovníků, a to jak domácích, tak v případě výzkumných pracovníků i zahraničních. Budou podporovány aktivity vedoucí k dlouhodobým pracovním pobytům výzkumných pracovníků na významných zahraničních pracovištích, včetně jejich návratu zpět do VO v ČR, i pobyty zahraničních pracovníků v ČR. Zvláštní pozornost bude věnována internacionalizaci managementu VO.

Tato výzva a cíl Aktualizované NP VaVaI nemají přímo související opatření, ale prolínají se řadou připravovaných systémových opatření Aktualizované NP VaVaI.

7.2.4. Infrastruktura pro výzkum, vývoj a inovace

I když nebyla oblast společenských a humanitních věd jako jediná do fondů EU 2007 – 2013 zahrnuta, řada center zejména těch, která jsou zaměřena na nové materiály a technologie, částí svých výstupů působí v oblasti Koncepce. [Centrum excellence Telč](#) (Ústav teoretické a aplikované mechaniky AV ČR, v. v. i.) je na výzkumu materiálu a konstrukcí, zejména historických pro zachování kulturního dědictví atd. speciálně zaměřeno.

Rovněž některé z velkých infrastruktur individuálně schvalovaných vládou spadají do působnosti Koncepce. Jako příklad může sloužit projekt velké infrastruktury [LINDAT-CLARIN: Institut pro analýzu, zpracování a distribuci lingvistických dat](#) (Matematicko-fyzikální fakulta UK Praha).

V neposlední řadě lze předpokládat v budoucím programovém období 2014 – 2020 (i vzhledem k ukončení vyloučení oblasti společenských a humanitních věd z této formy

podpory) výrazně vyšší zapojení výzkumných organizací působících v oblasti Koncepce, a to jak v Praze, ale i z celé České republiky.

Další výzvou Aktualizované NP VaVaI, kterou Koncepce a navazující program svým pojetím a způsobem přípravy pomáhají naplnit, je tedy výzva:

II.1.2. Infrastruktura pro VaV

- Zajistit dlouhodobou udržitelnost a mezinárodní konkurenceschopnost realizovaných projektů výzkumných center.
- Zamezit dalšímu prohlubování disproporcí mezi Prahou a ostatními regiony ČR v budování a modernizaci výzkumných center.
- Podpořit výzkumná centra realizující excelentní VaV, která nebyla financována z OP VaVpI.

Na tuto výzvu navazuje cíl Aktualizované NP VaVaI:

III.3.1.2. Zajistit kvalitní a produktivní infrastrukturu

Zajištění udržitelnosti činnosti do roku 2020 u 48 výzkumných center nově vybudovaných v rámci OP VaVpI (2007 - 2013) s celkovými náklady cca 40 mld. Kč je závazkem ČR vůči EU. Jejich udržitelnost byla v NP VaVaI z r. 2009 postavena na předpokladu 8% růstu výdajů státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace (SR VaVaI), který vzhledem k ekonomické krizi a rozpočtovým škrtnutím nebyl naplněn.

K zajištění udržitelnosti těchto výzkumných center budou proto využity všechny dostupné mechanismy, které umožní efektivní financování infrastruktury pro VaV s využitím zdrojů SR VaVaI (účelová a institucionální podpora VaV), zahraničních zdrojů (využívání nástrojů kohezní politiky EU, zapojení do mezinárodních programů a dalších aktivit VaVaI) a soukromých finančních prostředků (zapojení do spolupráce s aplikačním sektorem).

Národní politika výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009 – 2015 předpokládala zajištění finančních prostředků pro rozvoj velké infrastruktury pro VaVaI v Praze formou národního programu komplementárního k OP VaVpI, který však nebyl vzhledem k ekonomické krizi a rozpočtovým škrtnutím realizován. Z tohoto důvodu budou využity všechny dostupné mechanismy financování, které zastaví zaostávání výzkumných kapacit v Praze, zejména podporou průběžné obnovy (technologický upgrade) vybavení a technologií využívaných ve VO pro realizaci kvalitního VaV ve vazbě na strategii a zaměření VO. Stejně jako při zajištění udržitelnosti center vybudovaných z OP VaVpI mimo Prahu, budou i v Praze hrát hlavní úlohu kombinace zdrojů. Půjde zejména o maximální možné využití prostředků OP VVV a OP Praha - pól růstu ČR (dané jednak podmínkami pro čerpání těchto prostředků, jednak výsledky nadcházejících negociačních jednání s EK), společně s využitím prostředků státního rozpočtu ČR založeným na principu adicionality (výdaje podporované ze zdrojů EK musí být doplněny výdaji podporovanými z národních zdrojů) a s využitím dalších zahraničních zdrojů a soukromých prostředků. Podporován bude také rozvoj výzkumných center mimo Prahu realizujících excelentní VaV, které nebyly podpořeny z OP VaVpI.

V rozvojových cílech výzkumných center budou reflektovány cíle a zaměření dokumentu Národní priority orientovaného VaVaI, i vzhledem k tomu, že koncentrace prostředků na omezený počet priorit je jednou z podmínek využití zdrojů kohezních fondů EU v období 2014 -

2020. Výzkumná centra vybudovaná v rámci OP VaVpI a OP Praha - Konkurenceschopnost budou také motivována k vytváření a realizaci personální politiky, která jim zajistí kvalitní lidské zdroje, včetně vytvoření podmínek pro příchod kvalitních výzkumných pracovníků ze zahraničí a pro návrat domácích výzkumníků ze zahraničních pracovišť. Výzkumná centra (zejména centra excellence) budou motivována k fungování na principu otevřeného přístupu, stejně jako k zapojování vysokoškolských studentů a absolventů doktorských studií do řešení výzkumných projektů.

Tato výzva a cíl Aktualizované NP VaVaI jsou mj. realizovány opatřeními:

Opatření 3	
Zajistit ve výdajích rozpočtové kapitoly MŠMT výdaje na rozvoj výzkumných center v Praze na principu adicionality evropských a národních zdrojů.	
Ukazatele plnění: Zpracování výše uvedených aktivit do státního rozpočtu ČR 2015 - 2017 a pro další roky	Termín: 2014 a dále každoročně
Vazba na dílčí cíle aktualizované NP VaVaI: III.3.1.2, III.3.1.3	Odpovědnost: RVVI, spolupracuje MŠMT

Opatření 4	
Zajistit ve výdajích rozpočtové kapitoly MŠMT a v navazujících aktivitách podporovaných ze SR VaVaI do roku 2020 výdaje na udržitelnost center vybudovaných z OP VaVpI.	
Ukazatele plnění: Zpracování výše uvedených aktivit do výdajů SR VaVaI 2015 - 2017 a pro další roky ve výši zajišťující udržitelnost center se současným využitím zahraničních a soukromých zdrojů Zajištění udržitelnosti činnosti 48 center (zajištěna/nezajištěna) vybudovaných z OP VaVaI	Termín: 2014 a dále každoročně Každoročně
Vazba na dílčí cíle aktualizované NP VaVaI: III.3.1.2, III.3.1.3	Odpovědnost: RVVI, spolupracuje MŠMT

7.2.5. Průřezová (systémová) opatření

Koncepce a na ni navazující program pomáhají v oblasti svého mezíresortního zaměření k realizaci řady dalších opatření Aktualizované NP VaVaI, která mají průřezový (systémový) charakter a z nichž lze uvést:

Opatření 15	
Předložit vládě návrhy na úpravu struktury a systému řízení VaVaI v ČR, které budou zahrnovat:	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ posílení úlohy poskytovatelů podpory VaVaI v oblasti hodnocení VO, které získávají institucionální podporu z jejich rozpočtové kapitoly, a vnitřního členění výdajů na VaVaI v rámci svých rozpočtových kapitol; ➤ posílení kapacit zejména MŠMT, MPO, RVVI (resp. Úřadu vlády ČR) a poskytovatelů účelové podpory mezíresortních programů VaVaI pro efektivnější zabezpečení vymezených rolí přesunem funkčních míst z jiných oblastí státní správy bez zvýšeného požadavku na limit počtu pracovníků; 	
Ukazatele plnění: Předložení návrhů úprav struktury a řízení systému VaVaI zahrnujících výše uvedené body vládě	Termín: 2015

Vazba na dílčí cíle aktualizované NP VaVaI: III.3.4.1, III.3.4.2	Odpovědnost: RVVI, spolupracují MŠMT, MPO, AV ČR a další správní úřady odpovědné za VaV v oblasti svých působností
--	--

Opatření 18	
Zavést novou metodiku přípravy a hodnocení programů účelové podpory VaVaI, které bude zahrnovat ex-ante, průběžné a ex-post hodnocení (výstupů, výsledků a dopadů).	
Ukazatele plnění: Schválení nové metodiky přípravy a hodnocení programů účelové podpory VaVaI Provedení hodnocení všech programů účelové podpory VaVaI podle nové metodiky Promítnutí výsledků hodnocení do účelové podpory	Termín: 2014 2015 2017
Vazba na dílčí cíle aktualizované NP VaVaI: III.3.1.4, III.3.4.2	Odpovědnost: RVVI, spolupracují další správní úřady odpovědné za VaV v oblasti svých působností

Opatření 20	
Provádět důsledné hodnocení poskytovatelů podpory VaVaI zaměřené na efektivitu vynakládaných prostředků.	
Ukazatele plnění: Provedení hodnocení poskytovatelů podpory VaVaI	Termín: 2014 a dále každoročně
Vazba na dílčí cíle aktualizované NP VaVaI: III.3.1.4, III.3.1.5, III.3.2.1, III.3.3.1, III.3.4.2	Odpovědnost: RVVI, spolupracují poskytovatelé podpory a další správní úřady odpovědné za VaV v oblasti svých působností

7.2. Zabezpečení vybraných cílů Priorit VaVaI

Z hlediska věcného zaměření Koncepce jsou nejzásadnějším dokumentem Priority VaVaI, schválené usnesením vlády České republiky č. 552 ze dne 19. července 2012, o Národních prioritách orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Priority VaVaI, které byly schváleny s výhledem do roku 2030, musí být následně využívány při přípravě programů VaVaI pro poskytování účelové podpory. Nezbytné ovšem je promítnout tyto Priority VaVaI částečně i do poskytování institucionální podpory na rozvoj výzkumných organizací. Priority VaVaI jsou provázány s cíli Aktualizované NP VaVaI a navazují na Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti⁸, Národní inovační strategii⁹

⁸ Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky pro období 2012 až 2020, schváleno usnesením vlády ČR ze dne 27. září 2011 č. 713

⁹ Národní inovační strategie České republiky, schváleno usnesením vlády ČR ze dne 27. září 2011 č. 714

a reflektují i prioritní oblasti z nově vznikajícího rámcového programu na evropské úrovni Horizont 2020.“¹⁰

Koncepce byla připravována tak, aby podle Aktualizované NP VaVaI byla v souladu s Prioritami VaVaI, zejména s Prioritou 4: Sociální a kulturní výzvy, oblastí 3: „Kultura, hodnoty, identita a tradice“.

Oblast 3: „Kultura, hodnoty, identita a tradice“ je zaměřena jak na orientovaný základní výzkum, tak na aplikovaný výzkum a vývoj. I když hranice mezi nimi, zejména v této oblasti nelze (podobně jako v zahraničí – viz část 3.1.) ostře vymezit, metody zkoumání, formy podpory (grantové projekty aj.) a výstupy, typické pro orientovaný základní výzkum, budou rozhodující u podoblasti 3.1 „Proměny hodnotových struktur a etika“ a podoblasti 3.4 „Religiozita“. U podoblasti 3.2 „Národní, regionální a lokální identita a tradice“ a 3.3 „Hmotné a nehmotné kulturní dědictví“ budou převažovat metody zkoumání, formy podpory (programové projekty aj.) a výstupy, typické pro aplikovaný výzkum a vývoj, který je předmětem této Koncepce.

Dále uvedené tabulky č. 2 a 3 znázorňují soulad podoblastí a prioritních dílčích cílů Priorit VaVaI a hlavních (globálních) cílů a specifických cílů Koncepce¹¹ (viz část 8).

¹⁰ Priority VaVaI, str. 5, část 1. Úvod

¹¹ Terminologie vychází z Implementace Priorit (viz část 8).

Tab. č. 2 Soulad Priorit VaVaI a Koncepce			
Priority VaVaI, Priorita 4: Sociální a kulturní výzvy, oblast 3 „Kultura, hodnoty, identita a tradice“		Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022	
Podoblast	Prioritní dílčí cíle	Globální cíle¹²	Specifické cíle
3.2 Národní, regionální a lokální identita a tradice	3.2.1 Znalosti historie jako předpoklad uchovávání a pěstování národní, regionální a lokální identity, paměti a tradice v národním kontextu	1. Národní identita	1.1 Výzkum a jeho uplatnění - historické vědní obory a archeologie
	3.2.2 Zkoumání jazyka a literatury jako nástrojů pro uchovávání identity		1.2 Výzkum a jeho uplatnění - jazyk a literatura
	3.2.3 Tvořivá historická a teoretická reflexe umělecké tvorby		1.3 Výzkum a jeho uplatnění - umělecká tvorba
3.3 Hmotné a nehmotné kulturní dědictví	3.3.1 Aktivní ochrana kulturního dědictví	2. Kulturní dědictví	2.1 Výzkum a jeho uplatnění - kulturní dědictví a území s historickými hodnotami
	3.3.2 Recepce kulturního dědictví jako prostředku národního sebeuvědomění a státní reprezentace		2.2 Technologie a postupy pro ochranu kulturního dědictví ¹³
			2.3 Kulturní dědictví, vzdělávání a média

Tab. č. 3 Podoblasti Priorit VaVaI realizované zejména orientovaným základním výzkumem	
Priority VaVaI, Priorita 4: Sociální a kulturní výzvy, oblast 3 „Kultura, hodnoty, identita a tradice“	
Podoblast	Prioritní dílčí cíle
3.1 Proměny hodnotových struktur a etika	3.1.1 Proměna základních etických principů života ve společnosti
	3.1.2 Filosofická a sociologická reflexe vlivu médií na proměnu lidského života a formování společnosti
3.4 Religiozita	3.4.1 Reflexe role náboženství v současné české společnosti a v globálním kontextu

¹² V „Meziresortní koncepci aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity do r. 2015“ jsou globální cíle uváděny jako „hlavní tématické priority“, specifické cíle jako „hlavní cíle priority“. V programu NAKI pak byly globální cíle uváděny opět jako „hlavní tématické priority“, ale specifické cíle jako tématické priority.

¹³ Viz Stěžejní cíl 3.3. Priorit: „Významnou roli v rozvoji poznání musí sehrávat moderní technologie využívané jak pro ochranu a konzervaci různých součástí kulturního dědictví, tak pro ukládání a sumarizaci poznatků, jejich propojování a šíření pomocí moderních médií.“

7.3. Zabezpečení vybraných cílů Implementace Priorit

Hlavním přínosem Priorit a jejich implementace je možnost strategicky orientovat národní výzkum, vývoj a inovace (dále jen „VaVaI“). Priority budou využity pro lepší formulaci a zaměření programů VaVaI, tedy především pro část účelové podpory VaVaI, která tak bude důsledněji odpovídat klíčovým potřebám budoucího rozvoje české společnosti. Priority jsou proto hlavním podkladem pro přípravu návrhu výdajů na VaVaI ze státního rozpočtu, ve kterém bude od roku 2015 stanovena výše výdajů na VaVaI ve vazbě na prioritní cíle především v rámci účelové podpory. Implementace priorit respektuje také skutečnost, že definování Priorit neomezilo podporu či realizaci aktivit VaVaI na jiné oblasti, avšak i u těch bude třeba zohlednit jejich vazby na Priority.

Implementace Priorit se tedy bezprostředně týká přípravy programu NAKI II, který bude Koncepti realizovat, ale řada zejména z výchozích etap stanoveného postupu má koncepční (strategický) charakter a byly proto zohledněny již při přípravě Konceptce. Etapy Implementace Priorit, které stanovují společné požadavky na hodnocení vlastního návrhu programu, na jeho průběžné a závěrečné hodnocení, pak z hlediska Konceptce vymezují nezbytné podmínky, ze kterých realizace Konceptce programem bude vycházet, a proto jsou v dalších bodech této kapitoly rovněž uvedeny.

Implementace Priorit v části 3.2. uvádí následující etapy přípravy programu, které byly již při přípravě Konceptce důsledně respektovány (specifikace kroků při přípravě Konceptce je u každého bodu uvedena kurzivou):

7.3.1. Příprava programu

Za účelem zajištění maximálně transparentní a efektivní realizace Priorit a současně vytvoření přehledných a srovnatelných podmínek pro uchazeče a příjemce budou programy orientované na Priority připravovány podle stejných obecných zásad platných pro všechny poskytovatele.

Základním východiskem pro přípravu programu zůstává § 5 odst. 2 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, ve znění pozdějších předpisů. Z pohledu implementace Priorit lze činnosti související s přípravou programu podle odst. 2 tohoto zákona shrnout do následujících kroků:

- Analýza řešené problematiky, vymezení východisek programu (§ 5 odst. 2 písm. d) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací) musí vycházet mimo jiné z oblastí a podoblastí Priorit.

Při přípravě Konceptce byla provedena velmi podrobná analýza řešené problematiky jak v zahraničí, tak v ČR (viz Příloha č. 2 Analýza aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře ve vybraných zemích a v Evropské unii a Příloha č. 3 Analýza aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře v ČR. Z těchto analýz vycházejí další části Konceptce (část 4 SWOT analýza aj.).

- Cíle programu (§ 5 odst. 2 písm. d) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací) se budou vztahovat k řešené problematice programu a budou vycházet z relevantních prioritních oblastí a podoblastí¹⁴.

Cíle Koncepce a programu, který ji bude realizovat, vychází z relevantních prioritních oblastí a podoblastí, které na základě velmi podrobných analýz předkládaný materiál konkretizuje a rozvádí – viz mj. tab. č. 2 až 6).

- Kritéria, způsob hodnocení a výběr projektů (§ 5 odst. 2 písm. d) a e) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací) musí jako jedno z kritérií pro hodnocení návrhů projektů obsahovat soulad s prioritními oblastmi a podoblastmi a posouzení míry naplnění Priorit¹⁵.

Jak je uvedeno v Implementaci Priorit (pozn. pod čarou č. 3, zde pozn. pod čarou č. 16), u priority č. 4 – Kulturní a společenské výzvy bude jako jedno z kritérií pro hodnocení a výběr projektů v rámci předkládaných programů, které tuto prioritu realizují, kritérium souladu s prioritní oblastí (podoblastí), ale monitorovací indikátory pro posouzení míry naplnění priority se nestanovují.

Návrh programu zpracuje poskytovatel dle § 5 odst. 2 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a předloží jej RVVI k vyjádření. Stanovisko RVVI je nedílnou součástí materiálu, který bude předložen na jednání vlády. V návrhu programu poskytovatel mimo jiné stanoví i míru finanční spoluúčasti z neveřejných prostředků podle prováděné činnosti ve VaVaI v souladu s pravidly pro poskytování veřejné podpory VaVaI.

7.3.2. Monitorování programu

Východiskem pro hodnocení implementace priorit je monitorování programu na základě kvantitativních ukazatelů. Jeho cílem je poskytnout informace o vývoji a aktuálním stavu daného programu z hlediska implementace Priorit pro pozdější hodnocení. Z hlediska implementace Priorit je důležité, aby poskytovatel sledoval zejména:

- objem finančních prostředků, alokovaných na jednotlivé prioritní oblasti a podoblasti,
- počet financovaných projektů a jejich vztah k prioritním oblastem a podoblastem,
- výsledky dosažené v jednotlivých prioritních oblastech a podoblastech, případně jejich aplikace.

Zdrojem informací jsou jednak údaje z Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „IS VaVaI“), jednak údaje poskytovatele.

První dva indikátory slouží jako podklad pro případné změny zaměření připravovaných veřejných soutěží ve VaVaI v rámci programu a budou sledovány po vyhlášení výsledků každé veřejné soutěže ve VaVaI. Třetí indikátor vypovídá o dosažených výsledcích a bude sledován zejména po ukončení programu.

¹⁴ Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, kap. 3. Priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

¹⁵ U priority č. 4 – Kulturní a společenské výzvy bude jako jedno z kritérií pro hodnocení a výběr projektů v rámci předkládaných programů, které tuto prioritu realizují, kritérium souladu s prioritní oblastí (podoblastí), ale monitorovací indikátory pro posouzení míry naplnění priority se nestanovují.

Stejně jako při realizaci stávající „Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity do r. 2015“ (viz část 5. Zhodnocení plnění Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní kulturní identity na léta 2009 až 2015 a Příloha č. 3 Analýza aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře v ČR) budou kvantitativní ukazatele realizace Koncepce na navazujícího programu NAKI II sledovány.

7.3.3. Hodnocení programu

7.3.3.1. Hodnocení návrhu programu

Při posouzení návrhu programu z pohledu implementace priorit se bude sledovat, jakým způsobem program reaguje na danou problematiku definovanou v Prioritách. Součástí hodnocení bude stanovení doporučení pro úpravu programu před jeho zahájením ve smyslu upřesnění cílů, aktivit programu či způsobu jeho realizace. Hodnocení návrhu programu se mimo jiné zaměří na posouzení:

- stanovených cílů programu v kontextu Priorit (vliv na plnění cílů Priorit orientovaného VaVaI),
- synergie s jinými programy VaVaI. Hodnocení se zaměří na posouzení synergie s programy VaVaI z hlediska předpokládaného naplnění priorit i v jiných (již schválených) programech.

Hodnocení návrhu programu z hlediska implementace priorit provede RVVI jako součást posouzení návrhu programu před jeho předložením vládě (§ 5 odst. 2 a 3 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací). Výsledek posouzení zapracuje do svého stanoviska.

Cíle Koncepce a programu, který ji bude realizovat, vychází z relevantních prioritních oblastí a podoblastí, které na základě velmi podrobných analýz předkládaný materiál konkretizuje a rozvádí – viz mj. tab. č. 2 až 6).

7.3.3.2. Průběžné hodnocení programu

Průběžné hodnocení programu v době jeho realizace poskytuje důležitou zpětnou vazbu pro zajištění kvality aktivit programu VaVaI stejně jako pro jeho efektivní administraci. Průběžné hodnocení se provádí zejména pro zjištění pokroku v plnění cílů a realizaci aktivit programu VaVaI a zjištění účelnosti vynaložených finančních prostředků. Pro hodnocení stavu implementace priorit postačí vyhodnotit výsledky monitorování průběhu realizace programu.

I když průběžné hodnocení není předepsáno poskytovateli žádným právním předpisem ani usnesením vlády, doporučuje se provést průběžné hodnocení alespoň jedenkrát v době realizace programu a kromě vyhodnocení implementace priorit se zaměřit na:

- dosavadní průběh programu (dosavadní výstupy a výsledky);
- soulad dosavadního průběhu s předpokládaným časovým plánem;
- relevanci dosavadních výsledků s cíli programu a stávající míry splnění cílů programu;
- účelnost vynaložených finančních prostředků prostřednictvím zhodnocení poměru mezi čerpáním (využitím) finančních prostředků a druhy a kvalitou výsledků.

Provedení průběžného hodnocení je však výhradně v působnosti poskytovatele.

Předpokládá se, že u Koncepce resp. u programu, který ji bude realizovat, bude provedeno průběžné vyhodnocení podle výše uvedených principů.

7.3.3.3. Hodnocení programu po jeho ukončení

Hodnocení programu po jejich ukončení se provádí způsobem podle Metodiky hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů (platná pro léta 2013 až 2015)¹⁶ (dále jen „Metodika“). Cílem tohoto hodnocení je vyhodnotit průběh programu VaVaI, splnění cílů, dosažené výsledky a jejich využití (přínos) či efektivitu využití finančních zdrojů.

Pro vyhodnocení implementace priorit je třeba doplnit hodnocení programu, popsané v Metodice, o informaci, v jaké míře byly naplněny prioritní oblasti, podoblasti a cíle, na které byl hodnocený program tematicky zaměřen.

Hodnocení implementace Priorit v ukončených programech provede RVVI jako součást hodnocení výsledků ukončených programů podle § 35 odst. 2 písm. d) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací ve spolupráci s poskytovateli. Pro hodnocení RVVI využije v souladu s kapitolou X.1 Metodiky údaje předané jednotlivými poskytovateli do IS VaVaI a informací obsažených v souhrnných zprávách o jimi provedeném vyhodnocení ukončených programů, které Radě předkládají poskytovatelé. Pro účely hodnocení implementace priorit doplní poskytovatelé souhrnnou zprávu o ukončených programech informací o implementaci priorit vycházející z indikátorů uvedených v části 3.2.2.

Povinnost sledovat implementaci priorit se týká především nově zahajovaných programů. U ukončených programů se poskytovatel vyjádří k věci při hodnocení programu přiměřeně podle části 3.1.2.

U Koncepce resp. u programu, který ji bude realizovat, bude provedeno průběžné vyhodnocení podle výše uvedených principů.

¹⁶Kapitola X. Hodnocení výsledků ukončených programů výzkumu, experimentálního vývoje a inovací Metodiky hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů (platná pro léta 2013 až 2015).

7.4. Zabezpečení spolupráce veřejného výzkumu s uživateli výsledků u programové podpory ve stávajících a nových programech výzkumu

Vzhledem k tomu, že Koncepce navazuje na „Meziresortní koncepci aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity do r. 2015“ a dále ji rozvíjí v současných podmínkách, lze předpokládat, že okruh uživatelů výsledků aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity bude stejný jako doposud, resp. se v rámci daných skupin uživatelů rozšíří o další orgány a instituce využívající těchto výsledků. Bude se tedy jednat především o instituce státní správy a samosprávy, jejichž věcná působnost se vymezuje v oblastech péče, zachování, ochrany a prezentace hmotného i nehmotného kulturního dědictví (jmenovitě zejména organizace státní památkové péče, muzea, galerie, knihovny apod.). Současně uživatelem výsledků budou vlastníci kulturních památek, bez ohledu na jejich právní formu, a odborná i laická veřejnost – ta zejména u prezentačních forem výsledků (výstavy, nové expozice v památkových objektech apod.). Uživatelem výsledků budou i nadále instituce působící v oblasti školství a vzdělávání, bezpečnosti, apod. Konkrétní spolupráce výzkumu podporovaného z veřejných zdrojů s uživateli výsledků programové podpory bude opět probíhat v rámci jednotlivých projektů a výzkumných aktivit na základě pravidel poskytování státní podpory VaV stanovených legislativou.

Druhá část aplikovaného společenskovedního VaV je realizována prostřednictvím programů BETA a OMEGA z rozpočtové kapitoly Technologické agentury ČR a není předmětem této koncepce.

8. Hlavní tématické priority (specifické cíle) a dílčí tématické priority aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity

8.1. Hlavní tématické priority (specifické cíle)

Tématické vymezení oblasti národní a kulturní identity definují Priority VaVaI, resp. Priorita 4 „Sociální a kulturní výzvy“, oblast 3 „Kultura, hodnoty, identita a tradice“.

Tato oblast 3 je v Prioritách VaVaI členěna na 4 podoblasti a 8 dílčích cílů:

Tab. č. 4 Struktura prioritní oblasti Sociální a kulturní výzvy - oblast 3		
Oblast	Podoblast	Prioritní dílčí cíle
3. Kultura, hodnoty, identita a tradice	3.1 Proměny hodnotových struktur a etika	3.1.1 Proměna základních etických principů života ve společnosti
		3.1.2 Filosofická a sociologická reflexe vlivu médií na proměnu lidského života a formování společnosti
	3.2 Národní, regionální a lokální identita a tradice	3.2.1 Znalosti historie jako předpoklad uchování a přetvoření národní, regionální a lokální identity, paměti a tradice v národním kontextu
		3.2.2 Zkoumání jazyka a literatury jako nástrojů pro uchování identity
		3.2.3 Tvořivá historická a teoretická reflexe umělecké tvorby
	3.3 Hmotné a nehmotné kulturní dědictví	3.3.1 Aktivní ochrana kulturního dědictví
		3.3.2 Recepce kulturního dědictví jako prostředku národního sebeuvědomění a státní reprezentace
	3.4 Religiozita	3.4.1 Reflexe role náboženství v současné české společnosti a v globálním kontextu

V Meziřesortní koncepci aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity do r. 2015 a v Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) byly zavedeny tzv. hlavní tématické priority (HTP) a tématické priority (TP), případně hlavní cíle priority.

V Koncepci a programu výzkumu a vývoje vycházejícího z předkládané Koncepce došlo ke změně terminologie a jsou v souladu s Prioritami VaVaI a jejich implementací stanoveny hlavní (globální) cíle (vycházející ze stěžejních cílů Priorit VaVaI, resp. Priority 4, oblasti 3) a specifické cíle (vycházející z dílčích cílů Priorit VaVaI, resp. Priority 4, oblasti 3).

Koncepce má dva globální cíle, které se dále dělí na šest specifických cílů. Vazby mezi Prioritami VaVaI, Koncepcí NAKI II a koncepcí 2009 - 2015 jsou uvedeny v následující tabulce.

Tab. č. 5 Soulad Priorit VaVaI, Koncepce (NAKI II) a koncepce 2009 - 2015 (program NAKI)

Priority VaVaI, Priorita 4: Sociální a kulturní výzvy, oblast 3 „Kultura, hodnoty, identita a tradice“		Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II)		Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity do roku 2015 (program NAKI)	
Podoblast	Prioritní dílčí cíle	Globální cíle ¹⁷	Specifické cíle	Hlavní tématická priorita	Tématická priorita
3.2 Národní, regionální a lokální identita a tradice	3.2.1 Znalosti historie jako předpoklad uchovávání a pěstování národní, regionální a lokální identity, paměti a tradice v národním kontextu	1. Národní identita	1.1 Výzkum a jeho uplatnění - historické vědní obory a archeologie	2. Historie a multikulturní společnost	2.1 Vztah společnosti k historické paměti národa
	3.2.2 Zkoumání jazyka a literatury jako nástrojů pro uchovávání identity		1.2 Výzkum a jeho uplatnění - jazyk a literatura		2.3 Kultura a kulturní tradice národností a menšin žijících na našem území
	3.2.3 Tvořivá historická a teoretická reflexe umělecké tvorby		1.3 Výzkum a jeho uplatnění - umělecká tvorba		4 Prostředí pro rozvoj umění a uchování kulturního dědictví
3.3 Hmotné a nehmotné kulturní dědictví	3.3.1 Aktivní ochrana kulturního dědictví	2. Kulturní dědictví	2.1 Výzkum a jeho uplatnění - kulturní dědictví a území s historickými hodnotami	1. Kulturní dědictví a národní identita	1.1 Nemovité kulturní dědictví
			2.2 Technologie a postupy pro ochranu kulturního dědictví ¹⁹		3. Technologie, postupy a materiály
					1.4 Území s kulturně historickými hodnotami
					3.1 Moderní dokumentační, evidenční a prezentační technologie
					3.2 Technologie a systémy pro zvýšení ochrany hmotného kulturního dědictví

¹⁷ V „Meziresortní koncepci aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity do r. 2015“ jsou globální cíle uváděny jako „hlavní tématické priority“, specifické cíle jako „hlavní cíle priority“. V programu NAKI pak byly globální cíle uváděny opět jako „hlavní tématické priority“, ale specifické cíle jako tématické priority.

¹⁸ Částečně - viz zaměření TP: a) aplikovaný výzkum českého jazyka

¹⁹ Viz Stěžejní cíl 3.3. Priorit: „Významnou roli v rozvoji poznání musí sehrávat moderní technologie využívané jak pro ochranu a konzervaci různých součástí kulturního dědictví, tak pro ukládání a sumarizaci poznatků, jejich propojování a šíření pomocí moderních médií.“

Tab. č. 5 Soulad Priorit VaVaI, Konceptce (NAKI II) a konceptce 2009 - 2015 (program NAKI)

Priority VaVaI, Priorita 4: Sociální a kulturní výzvy, oblast 3 „Kultura, hodnoty, identita a tradice“		Meziresortní konceptce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II)		Meziresortní konceptce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity do roku 2015 (program NAKI)	
					3.3 Materiály a technologie pro záchranu a zachování kulturního dědictví
					3.4 Diagnostika poškození a životnost objektů kulturního dědictví
					3.5 Vývoj nových technologií pro inventarizaci, digitalizaci fondů knihoven, archivů a muzeí, tvorbu databází a jejich zpřístupnění
	3.3.2 Recepce kulturního dědictví jako prostředku národního sebeuvědomění a státní reprezentace ²⁰		2.3 Kulturní dědictví, vzdělávání a média	2. Historie a multikulturní společnost	2.4 Vzdělanost a vzdělávání jako součást kulturní identity národa

²⁰ Viz cíl Specifického cíle 3.3.2 Priorit: „Cílem je zintenzivnit proces zpřístupňování a šetrného využití památek a poznatků o nich v **procesu vzdělávání**, při podpoře vědomí národní identity a **rozvoji lidského potenciálu**, pro současné živé tvůrčí a interpretační umění a pro reprezentaci národa a státu.“

8.2. Dílčí tématické priority

1. Národní identita

1.1 Výzkum a jeho uplatnění - historické vědní obory a archeologie

Dílčí tématické priority

- a) komparativní výzkum archeologické, historické a sociálně kulturní kontinuity (diskontinuity) a její reflexe na historickém území českého (československého) státu a v širším evropském prostoru,
- b) výzkum a vývoj metodik a nástrojů se zaměřením na původ a vývoj sídelních areálů,
- c) výzkum a vývoj metodik a nástrojů se zaměřením na proměny a exploataci kulturní krajiny,
- d) vytváření metod dokumentace a prezentace paměťové kultury národa,
- e) vytváření nástrojů pro podporu udržování a rozvoje historického a kulturního vědomí národní identity,
- f) výzkum historického vývoje a kultury menšin na historickém území a za hranicemi českého (československého) státu a jejich souvislostí v evropském kontextu.

Východiska pro program

Cílem je zachování a využití poznatků v oblasti archeologické, historické a kulturní kontinuity či diskontinuity vývoje historického území českého (československého) státu, včetně historického vývoje a kultury menšin, prezentace výsledků a jejich zpřístupňování veřejnosti. Výsledkem budou metody a postupy, systémy pro trvalé uchování digitálních dat a jejich zpřístupnění (tzv. specializované veřejné databáze) a mapy s odborným obsahem a další specifické výstupy.

1.2 Výzkum a jeho uplatnění - jazyk a literatura

Dílčí tématické priority

- a) výzkum českého jazyka a literatury,
- b) výzkum jazykových, literárních a kulturních specifík regionů a formování regionálních a lokálních identit,
- c) výzkum jazykových, literárních a kulturních aspektů a důsledků vývoje procesu evropské integrace,

Východiska pro program

Cílem je zachování a využití poznatků v oblasti současného stavu, vývoje a regionálních specifík národního jazyka, dopadu nových informačních a mediálních technologií na společnost, dále pak v oblasti demografického vývoje v ČR a jeho sociálních, ekonomických, politických a kulturních důsledků, včetně aspektů souvisejících s procesem evropské integrace. Výsledkem budou zejména metodiky a postupy pro eliminaci rizik ve sledovaných oblastech, autorizovaný software, výsledky promítnuté do právních předpisů, norem, směrnic i předpisů nelegislativní povahy, konference, systémy pro trvalé uchování digitálních dat a jejich zpřístupnění (tzv. specializované veřejné databáze) a mapy s odborným obsahem.

1.3 Výzkum a jeho uplatnění - umělecká tvorba

Dílčí tématické priority

- a) výzkum v oblasti nehmotného kulturního dědictví, zejména v oblasti lidové kultury a tradice, hudby, divadla, filmu atd.,
- b) vytváření metodik a aplikace moderních technologií ve specifické oblasti uchování, dokumentace a evidence nehmotného kulturního dědictví, zejména v oblasti lidové kultury a tradice, hudby, divadla, filmu atd.,
- c) prezentace nehmotného kulturního dědictví, zejména v oblasti lidové kultury a tradice, hudby, divadla, filmu atd., prostřednictvím výstav, specializovaných map, včetně systémů pro trvalé uchování digitálních dat a jejich zpřístupnění (tzv. specializované veřejné databáze), aplikace nejmodernějších poznatků ze sféry záchrany a uchování datových nosičů,
- d) začlenění problematiky nehmotného kulturního dědictví zejména v oblasti lidové kultury a tradice, hudby, divadla, filmu atd., do vzdělávacích procesů, včetně vzdělávání odborných pracovníků a pracovníků státní správy a samosprávy v rámci celoživotního vzdělávání,
- e) výzkum specifických znaků regionálních a lokálních kulturně-uměleckých aktivit, charakteristika vývojových trendů a odhalení rizik dalšího vývoje, včetně výzkumu důsledků postupu orgánů veřejné správy zaměřených na podporu kulturních aktivit a péči o nehmotné kulturní dědictví,
- f) výzkum a vývoj metodik zmírňování vlivu globálního prostředí na způsob života a stav kultury, zájmové činnosti a umělecké tvorby v regionech s dosud živou kulturní tradicí,
- g) výzkum a vývoj metodik hodnocení společensko-kulturních dopadů současné živé kultury a umění na rozvoj demokratické společnosti a zlepšování přístupu ke kulturním statkům,
- h) výzkum a vývoj nástrojů a metodik pro sledování a hodnocení multiplikačních ekonomických efektů kulturní a umělecké činnosti a využívání kulturního dědictví, včetně výzkumu důsledků změn majetkové struktury, právního postavení a typu subjektů působících v oblasti kultury.

Východiska pro program

Cílem bude vytvořit výsledky využitelné pro uchování, ochranu, edukaci a prezentaci jednotlivých druhů nehmotného kulturního dědictví, především lidové kultury a tradice, hudby, divadla, filmu atd.. Důraz je kladen na respektování významu, rozmanitosti a bohatství dochovaného nehmotného kulturního dědictví, na vytváření předpokladů pro doplňování a rozšiřování stávajících forem a jejich zpřístupňování veřejnosti. Výsledkem budou zejména metodiky, specializované mapy s odborným obsahem, výsledky promítnuté do směrnic a předpisů nelegislativní povahy atd.

2. Kulturní dědictví

2.1 Výzkum a jeho uplatnění - kulturní dědictví a území s historickými hodnotami

Dílčí tématické priority

- a) výzkum a vývoj metodik, podkladů a pracovních postupů pro využití moderních technologií a materiálů v oblasti ochrany, konzervace a restaurování nemovitého a movitého kulturního dědictví pro jeho uchování a pro zkvalitnění systému péče o památky a sbírkové soubory, včetně knihovních a archivních fondů,
- b) výzkum a vývoj nástrojů pro identifikaci, dokumentaci a evidenci nemovitého a movitého kulturního dědictví s využitím nových technologií, které posílí integraci ekonomického uplatnění kulturního dědictví ve společnosti a zvýší aktivní podíl na rozvoji národní identity jako součásti evropského kulturního prostředí,
- c) výzkum a vývoj nástrojů pro identifikaci, dokumentaci a evidenci v oblasti ochrany nejohroženějších typologických skupin nemovitého a movitého kulturního dědictví s využitím nových technologií s cílem vytvořit podmínky pro jejich systematickou záchranu a využití, které posílí integraci ekonomického uplatnění kulturního dědictví ve společnosti a zvýší aktivní podíl na rozvoji národní identity jako součásti evropského kulturního prostředí,
- d) výzkum a vývoj nástrojů pro péči o architektonické dědictví a historické a urbanistické struktury a jejich rozvoje, včetně dopadů moderní architektury na kvalitu kulturně historických hodnot území, pro integraci do územního plánování a rozvojových aktivit společnosti, včetně zhodnocení významu nezastavěných a zastavěných území,
- e) výzkum a vývoj nástrojů a aplikací moderních způsobů ukládání, uchovávání a manipulace s movitým kulturním dědictvím ve sbírkotvorných institucích,
- f) výzkum a vývoj metodik a nástrojů pro identifikaci kulturních hodnot krajiny a pro hledání prosperity kulturní krajiny, pro zachování odkazu českého zahradního umění a krajinářské architektury, pro specifikaci rozvojových strategií a režimu péče o historické zahrady a významné objekty krajinářské architektury,

Východiska pro program

Cílem bude vytvořit výsledky využitelné pro ochranu, identifikaci, prezentaci a edukaci v oblasti nemovitého a movitého kulturního dědictví, včetně historických sídel, kulturní krajiny, zahradního umění, krajinářské architektury, knihovních fondů a dokumentů. Důraz je kladen na nejohroženější skupiny nemovitého a movitého kulturního dědictví, na vytváření předpokladů pro doplňování a rozšiřování stávajících fondů a jejich zpřístupňování veřejnosti, na památky regionálního významu a na nejohroženější typologické skupiny památek, zejm. industriální dědictví, díla moderní architektury, drobné památky v krajině, nevyužívané církevní památky, lidovou architekturu. Výsledkem budou zejména specifické postupy využitelné pro oblast péče o nemovité a movité kulturní dědictví – metodiky (postupy obnovy, údržby, konzervace), pro řízení a rozvoj historických sídel, pro aktualizaci náplně a funkcí krajinných celků a objektů zahradní architektury, pro sběr, archivaci a analýzu dat o udržitelnosti vegetačních prvků jako základních kompozičních prvků krajiny, pro hodnocení krajinného rázu s důrazem na kulturní hodnoty území, stavebně historické průzkumy, specializované mapy s odborným obsahem, výsledky promítnuté do směrnic a předpisů nelegislativní povahy a autorizovaný software. Specifickými výsledky budou systémy pro trvalé uchování digitálních dat a jejich zpřístupnění (tzv. specializované veřejné databáze) a mapy s odborným obsahem.

2.2 Technologie a postupy pro ochranu kulturního dědictví

Dílčí tématické priority

- a) výzkum a vývoj zařízení, přístrojů a systémů mapování prostředí stavu, dokumentace a evidence památek, vývoj a aplikace systémů pro propojení informačních sítí a databází mezi institucemi v oblasti kulturního dědictví,
- b) výzkum a vývoj specializovaných map s obsahem identifikovaným s historickým, kulturním, hospodářským a společenským vývojem historického území českého státu ve všech oblastech kulturního dědictví, včetně interpretačních a aplikačních metodik,
- c) výzkum a vývoj a ověření systému zvýšené ochrany sbírek včetně zařízení a systémů pro dálkový průzkum a dohled nad objekty kulturního dědictví,
- d) výzkum a vývoj nových a zhodnocení tradičních materiálů a technologií a optimalizace procesu restaurování, konzervace, opravy, údržby a prevence památek,
- e) výzkum a vývoj nedestruktivních a šetrných destruktivních metod diagnostiky, postupů hodnocení bezpečnosti, trvanlivosti a ekonomických aspektů aplikace moderních materiálů a technologií, včetně a vývoje nástrojů pro sběr, archivaci, analýzu a prevenci poruch historických materiálů, technologií a objektů, pro památkovou péči,
- f) výzkum a vývoj odborných postupů a systémů záchrany kulturního dědictví ohroženého globálními antropogenními či přírodními riziky a hrozbami,
- g) výzkum a vývoj nových metodik a technologií pro identifikaci a inventarizaci sbírkových předmětů a dokumentů, na ochranu, restaurování a konzervaci nosičů digitálních informací, nástrojů pro vyhledávání a propojení digitálních dat a systémů pro trvalé uchování digitálních dat a jejich zpřístupnění,
- h) využití špičkové infrastruktury pro metodickou podporu rutinních zařízení pro záchranu a zachování národní a kulturní identity a pro vytváření specializovaných oborových standardů.

Východiska pro program

Dílčím cílem priority je zvýšení účinnosti, ekonomické výkonnosti, šetrnosti, obnovitelnosti a kvality procesů památkové preventivní, restaurátorské i konzervační činnosti, založených na nových poznatcích o materiálech, na nanotechnologiích a aplikaci inteligentních materiálů, jakož i na znovuzavádění vědecky ověřených úspěšných historických materiálů a postupů. Budou vyvinuty veřejně přístupné metodiky, postupy a směrnice preventivních opatření a následných činností na kulturním dědictví v rizikových oblastech a technologie ochrany, zpřístupnění a využití kulturního dědictví v knihovnách, archivech a muzeích, včetně nových metodik a technologií na ochranu, restaurování a konzervaci nosičů digitálních informací. Dalšími výstupy budou technologie, metodiky a funkční vzorky, směřující k vybudování základů operativní a vysoce kvalitní národní sítě infrastruktury pro vědeckou a technologickou podporu zachování národní identity, schopnou zapojení do mezinárodní spolupráce a tvořící konzultační centra pro rutinní laboratoře a výzkumná pracoviště. Významným výsledkem budou schválené postupy a oborové standardy vyhodnocování a interpretace dat z mapování a speciálních průzkumných metod, včetně standardizace metodiky záchranných aktivit pro zásahy v terénu v případech nouze, kritických situací a nepřemístitelnosti ohroženého kulturního

dědictví. Specifickými výsledky budou navazující systémy pro trvalé uchování digitálních dat a jejich zpřístupnění (tzv. specializované veřejné databáze), specializované mapy s odborným obsahem (např. lokálních ložisek historických surovin pro kompatibilní opravy a restaurování), funkční vzorky, užité vzory a certifikované metodiky pro konsolidaci, restaurování i preventivní památkovou péči.

2.3 Kulturní dědictví, vzdělávání a média

Dílčí tématické priority

- a) začlenění výsledků výzkumu národní, regionální a lokální identity a tradice do vzdělávacích procesů na všech úrovních, tvorba výukových programů a široká prezentace a zpřístupnění jejich hodnot v kontextu národní identity,
- a) začlenění výsledků výzkumu kulturního dědictví a území s historickými hodnotami do vzdělávacích procesů na všech úrovních, tvorba výukových programů na datových nosičích a široká prezentace a zpřístupnění jejich hodnot v kontextu národní identity.

Východiska pro program

Cílem je široká prezentace a zpřístupnění hodnot problematiky národní, regionální a lokální identity a tradice a problematiky kulturního dědictví a území s historickými hodnotami v kontextu národní identity prostřednictvím médií, výstav a dalších forem prezentace výsledků, specializovaných map a systémů pro trvalé uchování digitálních dat a jejich zpřístupnění (tzv. specializované veřejné databáze).

9. Zabezpečení realizace Koncepce

Koncepce bude realizována zejména programem NAKI II, který z ní bude důsledně vycházet. Podrobně je postup přípravy programu popsán v části 7.3. Zabezpečení vybraných cílů Implementace Priorit. Vazby připravovaného programu na státní rozpočet jsou uvedeny v části 11.3. Návaznost na návrhy výdajů na VaVaI ze státního rozpočtu.

9.1. Oblast řízení, organizace a koordinace, včetně nároků na personální zabezpečení

Na Ministerstvu kultury (MK) výzkum a vývoj zajišťuje **Odbor výzkumu a vývoje (OVV)**, který byl zřízen 1. července 2008 a v současné době má 9 pracovníků.

9.2. Účelová podpora

Ministerstvo kultury v současné době realizuje účelovou podporu výzkumu a vývoje v rámci jediného meziresortního programu - Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) na léta 2011 až 2017. Program byl schválen usnesením vlády ČR č. 880 dne 13. července 2009. Výdaje na program NAKI jsou uvedeny v tab. č. 1 (na str. 18), podrobnější údaje v Příloze č. 3 „Analýza aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře v ČR“. Program NAKI realizují svými projekty zejména vysoké školy, dále ústavy Akademie věd ČR a výzkumné organizace Ministerstva kultury.

Problematika je řešena i v programu výzkumu a vývoje „Informace-základ výzkumu“ spadajícím do gesce Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Cílem programu je rozvoj informační infrastruktury a infrastrukturních služeb výzkumu. Program je realizován v období 2013-2017 s navrhovanou výší finanční podpory ze státního rozpočtu 1 253 330 tis. Kč. V oblasti společenskovední jsou v rámci programu řešeny projekty LR1305: Zajištění informačních zdrojů pro humanitní a společenskovední obory, LR1307: Elektronické informační zdroje pro humanitní a společenské vědy, LR1308: Národní knihovna ČR - rozvoj informační infrastruktury pro humanitní obory, a LR1304: Zajištění kontinuálního přístupu do multioborové databáze ProQuest Central a do klíčových databází pro ekonomický výzkum.

9.3. Institucionální podpora

Ministerstvo kultury v současné době realizuje institucionální podporu výzkumu a vývoje v oblasti národní a kulturní identity u 13 výzkumných organizací (v roce 2013 72,7 mil. Kč). Podrobnější údaje jsou uvedeny v Příloze č. 3 „Analýza aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře v ČR“.

Institucionální podporu výzkumu a vývoje v oblasti národní a kulturní identity částečně realizují i další poskytovatelé, zejména Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Akademie věd ČR, ale z veřejně dostupných údajů nelze stanovit, jaký podíl podpory této činnosti představuje v celkové podpoře jednotlivých vysokých škol a ústavů Akademie věd ČR.

9.4. Využití výsledků VaV v praxi

Z hlediska struktury uživatelů výsledků výzkumu realizovaného dle Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity v rámci programu národní a kulturní identity se nepředpokládá zásadní změna. Uživatelem výsledků bude zejména veřejný sektor - instituce státní správy a samosprávy, jejichž věcná působnost se vymezuje v oblastech péče, zachování, ochrany a prezentace hmotného i nehmotného kulturního dědictví, uživatelé výsledků budou vlastníci kulturních památek bez ohledu na jejich právní formu a odborná i laická veřejnost, a to zejména u prezentačních forem výsledků (výstavy, nové expozice v památkových objektech apod.). Jednotlivé druhy výsledků jsou podrobně specifikovány v části 8.2. Uživatelé výsledků se předpokládají v oblasti školství a vzdělávání, cestovního ruchu, soukromé sféry (např. projektanti) apod. Konkrétní spolupráce veřejného výzkumu s uživateli výsledků programové podpory bude probíhat v rámci jednotlivých procesů na základě pravidel poskytování státní podpory VaV stanovených legislativou.

10. Mezinárodní spolupráce v oblasti koncepce včetně JPI a dalších aktivit EU

Mnohostranná spolupráce

Zaměření Koncepce podporuje připravované aktivity Evropské unie do roku 2020, zejména:

- v připravovaném programu Horizont 2020 (2014 – 2020), kde se podpora soustředí na výzkum problematiky ochrany kulturního dědictví v podmínkách změn klimatu,
- v rámci podpory humanitních a společenských věd Evropské rady pro výzkum (ERC), kde podpora zahrnuje 6 směrů, jedním z nich je směr „Kultura a kulturní tvorba“,
- společné programy výzkumu zainteresovaných členských zemí s mírnou podporou EU. Společné programy vznikají na základě Společných programových iniciativ (JPI). Tímto postupem byl připraven a již zahájen Společný program výzkumu "Kulturní dědictví a globální změny" (JPI CH), který je implementován za podpory projektu 7.RP EK (Joint Heritage European Programme – JHEP) v období 2012–2014, jehož první společné výzvy se Česká republika neúčastní. Důvodem je nedořešený způsob financování této formy mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji (působnost Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy). Přidruženými (asociovanými) členy za ČR jsou Ministerstvo kultury ČR a Ústav teoretické a aplikované mechaniky AV ČR, v. v. i.,
- v dalších společných aktivitách například typu COST, Eureka atd., kde existují každoročně vyhlašované výzvy na podporu účasti českých organizací.

Dvoustranná spolupráce

V rámci dvoustranné spolupráce vytváří Koncepce podmínky pro využití programů Strukturálních fondů, zvláště pak programů přeshraniční spolupráce. Dále podporuje rozvoj výzkumu prováděného v rámci dvoustranných dohod o vědecké a kulturní spolupráci na vládní úrovni.

Dosavadní zapojení

Dosavadní zapojení České republiky v mezinárodní spolupráci v oblasti národní a kulturní identity je malé. V socioekonomických a humanitních oborech (SSH) bylo v rámci 7. RP EK řešeno 24 projektů s účastí českých týmů, ale socioekonomické a humanitní obory zahrnují národní a kulturní identity a kulturu jako celek okrajově (v rámci těchto aktivit byl řešen jeden projekt bezprostředně se vztahující k oblasti národní a kulturní identity (UTAM AV ČR, v.v.i.²¹). Relativně vyšší byla účast pracovišť z České republiky v projektech Infrastruktur výzkumu v oblasti humanitních a společenských věd EU (viz část 8.2. Přílohy č. 2), konkrétně ARIADNE (ARÚ AV ČR, v.v.i.), CENDARI (Národní knihovna ČR) a EHRI (Židovské muzeum v Praze; Památník Terezie).

Mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji je v působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Vláda schválila dne 9. července 2008 svým usnesením č. 852

²¹ [7E10053_NEW_INTEGRATED_KNOWLEDGE_BASED_APPROACHES_TO_THE_PROTECTION_OF_CULTURAL_HERITAGE_FROM_EARTHQUAKE-INDUCED_RISK_\(2010-2012,_MŠMT-UTAM_AV_ČR\)](#)

Mezirezortní koncepci mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji České republiky do roku 2015, z níž budou vycházet i pasáže ostatních koncepcí týkající se mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích.

V následující tabulce jsou uvedeny Vazby Priorit VaVaI, Koncepce (NAKI II) a příklady zahraničních programů a VaV aktivit, včetně aktivit EU.

Tab. č. 6 Vazby Priorit VaVaI, Koncepce (NAKI II) a zahraničních programů a VaV aktivit

Priority VaVaI, Priorita 4: Sociální a kulturní výzvy, oblast 3 „Kultura, hodnoty, identita a tradice“		Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022		Příklady zahraničních programů / VaV aktivit podle Přílohy č. 2 „Analýza aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře ve vybraných zemích a v Evropské unii“
Podoblast	Prioritní dílčí cíle	Globální cíle	Specifické cíle	Název popř. zaměření
3.2 Národní, regionální a lokální identita a tradice	3.2.1 Znalosti historie jako předpoklad uchování a pěstování národní, regionální a lokální identity, paměti a tradice v národním kontextu	1. Národní identita	1.1 Výzkum a jeho uplatnění - historické vědní obory a archeologie	<ul style="list-style-type: none"> Rámcový program „Humanitní, kulturní a společenské vědy“ (2013–2017), zejm. iniciativa 2 Posílení regionálních studií – „Zkoumejte s námi“ místo „zkoumejte o nás“, Německo (A-3.1.) Proměny společnosti (směry Původ a vývoj lidské rozmanitosti, Vznik a vývoj jazyků, způsoby prezentace a systémy symbolů, Pluralita a variabilita kultur), Francie (A-4.1.) Strategický program Diaspory, migrace a identity, V. Británie (A-6.1.) Podpůrné aktivity Teritoriální, na jazycích založená studia, V. Británie (A-6.1.) Programy Umění, literatura a společnost a Umělecká tvorba a literatura, Kanada / Québec (A-7.) Infrastruktura EU ARIADNE (Špičkové infrastruktury výzkumu pro vytváření sítí archeologických dat), Evropská unie (A-8.2.) Infrastruktura EU EHRI, (Evropská infrastruktura pro výzkum holocaustu), Evropská unie (A-8.2.)
	3.2.2 Zkoumání jazyka a literatury jako nástrojů pro uchování identity		1.2 Výzkum a jeho uplatnění - jazyk a literatura	
	3.2.3 Tvořivá historická a teoretická reflexe umělecké tvorby		1.3 Výzkum a jeho uplatnění - umělecká tvorba	
3.3 Hmotné a nehmotné kulturní dědictví	3.3.1 Aktivní ochrana kulturního dědictví	2. Kulturní dědictví	2.1 Výzkum a jeho uplatnění - kulturní dědictví a území s historickými hodnotami	<ul style="list-style-type: none"> Rámcový program „Humanitní, kulturní a společenské vědy“ (2013–2017), zejm. část iniciativy 5 Připomenutí kulturního dědictví – od výzkumu ke vzdělávání (oblast Kulturní dědictví a muzea), Německo (A-3.1.) Národní program poznávání a zachování kulturního dědictví – PNRCC, Francie (A-4.1.)

Tab. č. 6 Vazby Priorit VaVaI, Konceptce (NAKI II) a zahraničních programů a VaV aktivit

Priority VaVaI, Priorita 4: Sociální a kulturní výzvy, oblast 3 „Kultura, hodnoty, identita a tradice“		Meziresortní konceptce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022		Příklady zahraničních programů / VaV aktivit podle Přílohy č. 2 „Analýza aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře ve vybraných zemích a v Evropské unii“
				<ul style="list-style-type: none"> • Digitalizované vědecké knihovny, Francie (A-4.2.) • Strategický program Věda a dědictví (kulturní odkaz), V. Británie (A-6.1.) • Podpůrné aktivity Muzea a galerie, Výzkumná centra, Projekt kulturní hodnoty, V. Británie (A-6.1.) • JPI „Kulturní dědictví a globální změny: nová výzva pro Evropu“ – téma Využití a znovuvyužívání budov a krajín, včetně návaznosti na veřejnou politiku. Posuzování nákladů a přidané hodnoty, Evropská unie (A-8.3) • JPI „Kulturní dědictví a globální změny: nová výzva pro Evropu“ – téma Rozvoj chápání kulturních hodnot, hodnocení kulturních hodnot, prezentace, etika a identita všech forem kulturního dědictví (hmotné, nehmotné i digitální), Evropská unie (A-8.3)
			2.2 Technologie a postupy pro ochranu kulturního dědictví²²	<ul style="list-style-type: none"> • Program rozvoje a zprostředkování umění (PEEK) - cíl Vývoj inovovaných metod, Rakousko (A-2.2) • Rámcový program „Humanitní, kulturní a společenské vědy“ (2013–2017), zejm. iniciativa 3 Umožnit nové přístupy – otevřít nové oblasti výzkumu: infrastruktury výzkumu v humanitních vědách („eHumanities“) a ve vědách společenských – zejm. DARIAH, Německo (A-3.1.) • Digitální transformace dokumentů a objektů ve sbírkách a archivech muzeí, vysokých škol, výzkumných institucí a organizací, Německo (A-3.4.) • Sít' platforem pro digitalizaci, standardizaci a přístup k informačním zdrojům důležitým pro výzkum v humanitních a společenských vědách, Francie (A-4.2.) • Program „Do Research“ (DORE)- design, konzervování, restaurace, Švýcarsko (A-5.1.)

²² Viz Stěžejní cíl 3.3. Priorit: „Významnou roli v rozvoji poznání musí sehrávat moderní technologie využívané jak pro ochranu a konzervaci různých součástí kulturního dědictví, tak pro ukládání a sumarizaci poznatků, jejich propojování a šíření pomocí moderních médií.“

Tab. č. 6 Vazby Priorit VaVaI, Koncepce (NAKI II) a zahraničních programů a VaV aktivit

Priority VaVaI, Priorita 4: Sociální a kulturní výzvy, oblast 3 „Kultura, hodnoty, identita a tradice“		Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022		Příklady zahraničních programů / VaV aktivit podle Přílohy č. 2 „Analýza aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře ve vybraných zemích a v Evropské unii“
				<ul style="list-style-type: none"> • Strategický program ICT ve výzkumu umění a v humanitních vědách, V. Británie (A-6.1.) • Infrastruktura EU CHARISMA (Pokročilé infrastruktury pro výzkum kulturního dědictví: synergie multidisciplinárního přístupu k ochraně a restaurování), Evropská unie (A-8.2.) • Infrastruktura EU DASISH (Infrastruktura datových služeb pro společenské a humanitní vědy), Evropská unie (A-8.2.) • Infrastruktura EU CENDARI, (Kooperační evropské digitální/archivní infrastruktury), Evropská unie (A-8.2.) • JPI „Kulturní dědictví a globální změny: nová výzva pro Evropu“ – téma Metody, nástroje (včetně nástrojů neinvazivních) a modely pro zjišťování mechanismů poškození a rozpadu objektů hmotného kulturního dědictví ..., Evropská unie (A-8.3) • JPI „Kulturní dědictví a globální změny: nová výzva pro Evropu“ – téma Materiály, technologie a postupy pro zachování kulturního dědictví ..., Evropská unie (A-8.3)
	3.3.2 Recepce kulturního dědictví jako prostředku národního sebeuvědomění a státní reprezentace ²³		2.3 Kulturní dědictví, vzdělávání a média	<ul style="list-style-type: none"> • Rámcový program „Humanitní, kulturní a společenské vědy“ (2013–2017), zejm. iniciativa 4 Investovat do talentů – otevřít nové kariéry a iniciativa 5 Připomenutí kulturního dědictví – od výzkumu ke vzdělávání – zejm. HERA, Německo (A-3.1.)

²³ Viz cíl Specifického cíle 3.3.2 Priorit: „Cílem je zintenzivnit proces zpřístupňování a šetrného využití památek a poznatků o nich v **procesu vzdělávání**, při podpoře vědomí národní identity a **rozvoji lidského potenciálu**, pro současné živé tvůrčí a interpretační umění a pro reprezentaci národa a státu.“

11. Návaznosti koncepce

11.1. Návaznost na politiku VaVaI v EU (na operační programy)

Vláda svým usnesením ze dne 28. listopadu 2012 č. 867, „k přípravě programů spolufinancovaných z fondů Společného strategického rámce pro programové období let 2014 až 2020 v podmínkách České republiky“, schválila postup přípravy a vymezení osmi operačních programů spolufinancovaných z fondů Společného strategického rámce pro programové období let 2014 až 2020. Věcného zaměření Koncepce se týká zejména operační program „Výzkum, vývoj a vzdělávání“ (dále jen „OP VVV“), řízený Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

V souladu s bodem III.2.a) uvedeného usnesení vlády předložili ministři odpovědní za přípravu návrhů jednotlivých operačních programů k 31. březnu 2013 první návrhy ministru pro místní rozvoj. Předběžný návrh OP VVV byl členěn do pěti prioritních os, kde vazby na Koncepci lze identifikovat zejména u prvních tří prioritních os. Vazby OP VVV na hlavní tématické priority (specifické cíle) a dílčí tématické priority Koncepce budou dále upřesňovány návazně na další etapy přípravy OP VVV.

11.2. Návaznost na politiku VaVaI v ČR (Priority VaVaI)

V části 7 „Zabezpečení vybraných cílů strategických dokumentů (Aktualizované NP VaVaI a Priorit VaVaI) v koncepci“ jsou popsány vazby Koncepce na oba národní strategické dokumenty. V části 8 této Koncepce, zejména v tab. č. 5 „Soulad Priorit VaVaI, Koncepce (NAKI II) a koncepce 2009 - 2015 (program NAKI)“, jsou uvedeny vazby mezi podoblastmi a prioritními dílčími cíli Priorit a mezi globálními a specifickými cíli Koncepce.

11.3. Návaznost na návrhy výdajů na VaVaI ze státního rozpočtu

V návrhu výdajů státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace na rok 2014 s výhledem na léta 2015 a 2016 je od roku 2016 zařazen program NAKI II. Od r. 2016 do r. 2022 bude koncepce realizována zejména účelovými výdaji na výzkum a vývoj na program NAKI II v předpokládaném celkovém objemu výdajů cca 2 739 mil. Kč, realizovaném podle možností státního rozpočtu z výdajů na výzkum, vývoj a inovace.

12. Morální a etické problémy ve výzkumu národní a kulturní identity

V rovině morální a etické je významným úkolem spjatým s oblastí výchovy, čelit nebezpečí, že se národní identita stane odrazovým můstkem pro stereotypní předsudky a pro dehonestaci jiných identit a kultur. Pozitivně vyjádřeno, kulturní identitu je třeba rozvíjet jako otevřenou vzájemnému obohacování.

Etické problémy souvisejí nejčastěji se skutečností, že výzkum a dokumentace jevů tradiční lidové kultury jsou založeny na kontaktu s jejím nositelem, respondentem, který nemá vždy zájem identifikovat se a přeje si z různých důvodů zůstat v anonymitě. Dochází tak ke střetu požadavků na věrohodnost a na ochranu osobních údajů. Druhá skupina problémů souvisí s předpokládanými výzkumy etnických a jiných menšin a dalším využitím získaných poznatků v návrzích pro státní správu a samosprávu (zachování anonymity, informace o sociálním postavení, osobní údaje). Etické problémy mohou nastat též při přehnaném zájmu o získání záznamů z osobních zážitků, konfesí, postojů k jiným osobám, příbuzným apod. Taková situace nastává zpravidla při spolupráci studentů či dobrovolných spolupracovníků, kteří mají krátkodobé životní zkušenosti, anebo pocházejí z jiného prostředí.

Morální problémy se vztahují k vlastní profesionalitě odborníků, kteří realizují výzkumné projekty, a v jejich rámci provádějí soukromé výzkumy, jejichž výsledky pak prezentují. Morální problémy se vztahují také k výběru samotných témat výzkumu, zejména pokud se dotýkají umělecké tvorby handicapovaných nebo seniorů.²⁴

K problematickým oblastem náleží též uplatňování autorských práv například k ověřovaným technologickým postupům, k výrobě vzorů předmětů pro trh, při tvorbě scénářů expozic, putovních výstav, interaktivních programů, při využívání děl anonymních autorů fotografií, zvukových záznamů, katalogizačních záznamů ke sbírkám. Analogické problémy mohou nastat též v oblasti vlastnictví a odborného zpracování sbírkových předmětů, knihovních fondů a movitých památek a zejména jejich prezentace ve veřejně přístupných databázích.

Hodnotící komise bude při posuzování projektů respektovat příslušné části „Doporučení k Evropské chartě pro výzkumné pracovníky“, k níž ČR přistoupila v roce 2006, zejména v části Etické zásady a profesní zodpovědnost, kde se odkazuje na uznané etické postupy a základní etické zásady vhodné pro jejich obory a etické normy uvedené v různých národních, odvětvových nebo institucionálních etických kodexech.²⁵

²⁴ Toto jsou dvě skupiny problémů, které bezprostředně souvisejí s osobností řešitele, kterou nemusí posuzovatel odhadnout na počátku.

²⁵ V části „profesní zodpovědnost“ je uvedeno, že metody sběru a analýzy dat, výsledky a případně i podrobné údaje by měly být přístupné vnitřnímu a vnějšímu přezkoumání, kdykoli to bude nutné.

13. Kontrola a hodnocení realizace koncepce

Povinnou součástí Koncepce a především programu výzkumu a vývoje vycházejícího z předkládané Koncepce, bude podle Implementace Priorit VaVaI²⁶ i stanovení indikátorů pro kontrolu dosahování cílů. V rámci Priorit VaVaI byly na úrovni stěžejních cílů „expertním panelem dále navrženy indikátory, které umožní hodnocení a kontrolu jejich naplňování. Problematice indikátorů byla v expertním panelu věnována širší diskuze, jejímž závěrem bylo, že v mnoha případech vzhledem k charakteru či obsahu stěžejních cílů není možné nebo účelné tyto indikátory definovat (indikátory se například omezují na sledování pouze některých dílčích aspektů a jiné významné přehlíží).“²⁷

Na zajištění cílů Koncepce bude po odborné stránce dohlížet Rada ministra kultury pro výzkum v následujícím složení:

Tab. č. 7 Seznam členů Rady ministra kultury pro výzkum (květen 2013)

prof. Ing. Miloš Drdácký , DrSc., <i>předseda</i>	Ústav teoretické a aplikované mechaniky AV ČR, v. v. i.
doc. RNDr. Petr Kolář , CSc., <i>místopředseda</i>	Univerzita Jana Amose Komenského Praha s.r.o.
doc. Ing. Jiří Patočka , CSc.	Vysoká škola ekonomická, Národohospodářská fakulta, KREG
doc. Ing. Pavel Šimek , Ph.D.	Mendelova univerzita, Zahradnická fakulta
doc. PhDr. Jiří Tomáš Kotalík , CSc.	Akademie výtvarných umění v Praze
doc. PhDr. Luboš Jiráň , CSc.	Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.
PhDr. Miloš Hořejší	Národní technické muzeum
prof. PhDr. Ing. Jan Royt , Ph.D.	Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav pro dějiny umění
Mgr. Jiřina Veselská	-
doc. PhDr. Michaela Hrubá , Ph.D.	Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Filozofická fakulta
PhDr. Ivana Laiblová Kadlecová	Knihovna AV ČR, v. v. i.

²⁶ Dle Implementace Národních priorit orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

²⁷ Priority VaVaI, příloha 5, 3. Indikátory pro kontrolu dosahování cílů, hodnoty, identita a tradice, str. 27.

14. Další nároky a požadavky

V oblasti humanitních věd je obtížné, v některých případech nemožné, odlišit základní a aplikovaný výzkum, a to jak z hlediska metodologie výzkumu, tak z hlediska cílů výzkumu. Toto zjištění odpovídá mezinárodním zkušenostem. Kromě toho se aplikovaný výzkum ve společenských, humanitních a uměleckých oblastech zčásti překrývá s jinými oblastmi (např. oblast materiálů a technologií při ochraně movitého kulturního dědictví apod.).

Svědčí o tom také struktura dosavadních projektů řešených v oblasti kultury (přičemž situace obecně v humanitních a společenských vědách je obdobná). Převážná většina výsledků (s výjimkou programu NAKI) je deklarována jako výsledky základního výzkumu a pouze malá část jako výzkum aplikovaný. Přitom je zřejmé, že mnohé projekty základního výzkumu produkují výsledky s vyšší aplikovatelností než projekty aplikovaného výzkumu. To přirozeně zkrsluje potenciál výkonu výzkumu v oblasti kulturního dědictví. Jedná se zejména o projekty s výsledky použitelnými pro zachování památek (technologie, materiály), s návrhy metodik, které však často končí nevyužitě.

V obecné poloze je mezi výsledky základního výzkumu a mezi výsledky aplikovaného výzkumu a vývoje jeden zásadní rozdíl. Výsledky aplikovaného výzkumu a vývoje jsou určeny pro využití v nových nebo značně zdokonalených výrobcích, postupech nebo službách (v praxi) a jejich forma musí proto umožnit zjištění, zda byly či nebyly využity. U výsledků základního výzkumu prováděného za účelem získání nových vědomostí o základních principech jevů nebo pozorovatelných skutečností, která není primárně zaměřena na uplatnění nebo využití v praxi, proto stačí jejich publikování. Publikování ale neumožňuje zjistit, zda publikovaný poznatek byl využit v praxi (v inovacích výrobků, postupů nebo služeb), a proto nejsou publikace výsledkem aplikovaného výzkumu a vývoje.

Aplikovaný výzkum ve smyslu předkládané meziresortní Koncepce, mnohdy využívá metody v zásadě shodné se základním výzkumem, a to experimentální, historiografické a teoretické, směřuje však především k vyřešení otázek využitelných v praxi.

Standardní výsledky

Standardní (obecně platné) výsledky VaV jsou uvedeny v platném znění Metodiky hodnocení výsledků výzkumných organizací a výsledků ukončených programů.

Specifické výsledky

V souladu s platnou Metodikou hodnocení výsledků výzkumných organizací a výsledků ukončených programů budou součástí realizace Koncepce a navazujícího programu i specifické výsledky. Součástí připravovaného programu NAKI II, realizujícího Koncepci, a jeho projektů mohou být i výsledky základního výzkumu, ale nikoliv jako samostatné, ale pouze doplňkové. Část řešení projektu může (je-li to potřebné) řešit otázky základního výzkumu, ale jeho výstupy projekt nemůže skončit, cílem programu i projektů jsou výsledky aplikovaného výzkumu. Výsledky základního výzkumu budou uznány pouze společně s výsledky aplikovaného VaV.

15. Postup přípravy koncepce

Návazně na přijetí zásadních koncepčních dokumentů České republiky do roku 2020 zahájilo Ministerstvo kultury práce na přípravě této Koncepce s cílem jejího předložení vládě do konce roku 2013.

Pro přípravu Koncepce a navazujícího programu byl Ministerstvem kultury přijat a na zasedání RMPKV projednán harmonogram prací, uvedený v následující tabulce.

Tab. č. 8 Harmonogram prací na přípravě Koncepce a navazujícího programu NAKI II			
č.	termín	akce	podklady
1.	12.3.	podklady pro RMKPV	- základní charakteristika a struktura Koncepce - základní charakteristika a struktura programu
2.	21.3.	zasedání RMKPV č. 1/2013	- projednání materiálů ad 1, vypořádání připomínek
3.	15.4.	podklady pro RMKPV	- Analýza aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity v zahraničí
4.	29.4.	podklady pro RMKPV	- varianty věcného zaměření Koncepce a programu
5.	9.5.	podklady pro RMKPV	- pracovní verze Koncepce 01 (základní teze)
6.	16.5.	zasedání RMKPV č. 2/2013	- projednání materiálů ad 3-5, vypořádání připomínek
7.	26.5.	podklady pro RMKPV	- pracovní verze Koncepce 02
8.	30.5. a 31.5.	zasedání RMKPV č. 3/2013	- projednání materiálů ad 7, vypořádání připomínek (ver. 03), konzultace s RVVI
9.	3. 7. .	podklady pro RMKPV	- vypořádání připomínek sRVVI - pracovní verze Koncepce 04 a 04a)
10.	23. 7.	Vnitřní připomínkové řízení a návrhy na vypořádání připomínek – podklad pro zasedání RMKPV č. 4/2013	- projednání materiálů ad 9, návrh vypořádání připomínek z vnitřního připomínkového řízení a návrh verze Koncepce 05)
11.	23. 7.	podklady pro zasedání RMKPV č. 4/2013	- pracovní verze programu 01
12.	25.7.	zasedání RMKPV č. 5/2013	- projednání materiálů ad 9- 11, vypořádání připomínek, návrh verze Koncepce 05a) k předložení schválení vedením resortu
13.	13. 8.	Porada vedení MK- schválení koncepce	- Koncepce ver. 05b) - pracovní verze programu 02
14.	18. 8.	Předložení návrhu koncepce po schválení vedení MK RVVI ke stanovisku	- Koncepce verze 05c (shodná s verzí 05b-aktualizováno č. UV k Implementaci priorit)
15.	26. 8.	Zpracování připomínek RMKPV k verzi 01 programu	- pracovní verze programu 02
16.	10/2013	Meziresortní připomínkové řízení (cca 11. 10. – 25.10.) ke Koncepci po stanovisku RVVI projednání na 286.	Koncepce verze 05d

Tab. č. 8 Harmonogram prací na přípravě Koncepce a navazujícího programu NAKI II

č.	termín	akce	podklady
		zasedání RVVI ze dne 27. 9. 2013)	
17	3. 10.	Předložení programu RVVI ke stanovisku a do vnitřního připomínkového řízení	-pracovní verze programu 02
18	6. 11.	vypořádání meziresortního připomínkového řízení, podklad pro zasedání RMKPV č. 6/2013	Koncepce verze 06
19.	7. 11.	zasedání RMKPV č. 6/2013	- projednání materiálů ad 18
20	15. 11.	Úprava programu dle stanoviska RVVI a výsledku vnitřního připomínkového řízení , předložení poradě vedení a odeslání do meziresortního připomínkového řízení	Verze programu 03
21	15. 11.	Předložení materiálu Koncepce do vlády k projednání	
22	12. 12.	zasedání RMKPV č. 8/2013	Schválení návrhu vypořádání meziresortního připomínkového řízení a konečné verze programu
23.	31. 1. 2014	Předložení materiálu programu NAKI II do vlády k projednání	

16. Přílohy

- Příloha č. 1: Složení panelu č. 4 – Sociální a kulturní výzvy v české společnosti pro přípravu Národních priorit orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací
- Příloha č. 2: Analýza aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře ve vybraných zemích a v Evropské unii
- Příloha č. 3: Analýza aplikovaného výzkumu a vývoje v kultuře v ČR
- Příloha č. 4: Výňatek z Národních priorit orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací; z přílohy 5: Sociální a kulturní výzvy: Podrobná specifikace prioritní oblasti; z oblasti 3 Kultura, hodnoty, identita a tradice